

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Catholicon

Johannes <lanuensis>

[Straßburg], zwischen 1475-78

Quarta pars de viciis et figuris incipit

[urn:nbn:de:bsz:31-299478](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-299478)

dicionez dictōi. ut pōat i tali casu. s; aduerbiū cō
 fere vō ut i tali casu pōat. ut o petre. o iohānes.
 ergo aduerbiū regit ipm vēm. S; ad hoc pōt dici.
 q; illud adubiū vocādi nō ofere alicui dictōi q; po
 nat i tali casu. s; vō. q; sufficiēter pōit sine illo.
 Alij dicūt cū qb? ego. q; vō pōit absolute. i. sine
 regimie. q; nō idigz vbo secūde pfone. nec adubiū
 vocādi. Potest ei stae sine vtroq; testate p̄f. q; dic
 Appolloni? scribit virgili. hic ei nō est verbū secū
 de pfone. nec adubiū vocādi. Dicit? ergo q; nēs &
 vō in hō pueniūt. s; q; ābo sūt mēnti & ostēdū
 tur ad idē p̄mē. s; differūt i hō. q; nēs nō ponit
 absolute. i. sine regimie. imo sēp regit a verbo po
 sito v̄l subintellecto. Vt vō ponit absolute &
 pōt idifferēter poni cū p̄ma & secūda & terciā p:
 sona verbi. Vñ bñ d; lego virgili. legis virgili. le
 git aliquis virgili.

De ablatiuo.

Hblatiū? regit ex vi accētis sic & gēs. ut
 equ? albo colore erit. sic dicit? equ? albi
 coloris erit. Et ex eadē natūā sū es est.
 regit ablatiū & nullū aliud verbū. ut hic ē mag? vir
 tute v̄l prudētia. sic iste ē magne v̄tutis l' prudētie
 Regit etiā ablatiū ex vi cause formal'. Et sū hoc oīa
 adiectia possūt regē ablatiū denotantē formā sui
 vt alb? albedie. & colorat? colore erit. & grāma
 tic? grāmatica. Itē nōia substātia possūt regē
 ablatiū ex eadē natūā. ut hō hūanitate. Itē ppria no
 mīna. ut scōtes scōcitate. v̄l ppria q̄litate. Nōia atē
 smcathegoreumatica. i. oīgnificatia n̄ p̄nt regere ta
 les ablatiōs. q; nichil p se certū signē. ut q̄libet. &
 null? Omīa autē verba p̄nt regē ablatiū ex vi cause
 formal'. ut amo te amatōe. Ex vi etiā opatōis q̄nq;
 rigit ablatiū. q̄nq; sigt rē ad quā fit collatō. ut sū
 maior platone. Et opatia p̄nt rēpē silz casū mediā
 te q̄. ut sū fortior q̄ plato. De hō dixi s; vbi egi de
 opatio nōie. S; si alia opatio ibi fuerit. oportz q; se
 quat ali? ablatiū. ut sū magis fortior platone cice
 rone. Itē hō verbū malo rigit ablatiū ex eadē natura
 vt malo panē vmo. i. magis volo. Itē ista duo ver
 ba p̄fero. p̄sto. possūt regere ablatiū ex eadē natura
 vt p̄fero vinū pane. i. magis volo. & hō p̄stat illo
 id ē. meli? ē. Regit etiā ablatiū ex natura trāsitōis
 & hō fit duob? mōis. Q̄nq; mediāte p̄positōe. sic
 i oīb? verbis passiuis rigit vel h̄ntib? vim passiu
 uam. ut amo a te. vapulo a te. Q̄nq; sine p̄positō
 ne. ut careo pane. & gaudeo societate tua. et alia
 silia q; ostruunt cū ableō ex natā trāsitōis. Hic tñ
 aduerte. q; si ablatiū denocat causā materialē. vel
 aliā p̄ter efficiētē. nō debet poni cū p̄positōe. Vñ
 male d; spoliā a p̄bēda. sic sup̄ dixi vbi egi d; vob
 impsonalibus. Ex q̄druplici etiā cā ableūa regit pōt
 Nā aliqñ ex vi cause material' regit. ut isti pugnāt
 ferro. Aliqñ ex vi cause formal'. ut ostigo te puro
 corde. Aliqñ ex vi cause final'. ut ieiuno cā h̄ndi vi
 tā cēnā. Q̄nq; ex vi cause efficiētis. ut sciētia cre
 scit studio. i. studiū est cā q̄re sciētia crescit. Q̄nq;
 ableūa sigt duas causas accētiales. s. localē. ut bellū
 genit? toto orbe. Et t̄palē. ut audiui dyalectā trien
 mo. Ex dōis patz q; ablatiū? regit nouē modis.
 ex vi accētis. ex vi cause formal'. ex vi cōpatōis.
 ex natura trāsitōis. ex vi cause material'. ex vi cause
 final'. ex vi cause efficiētis. q̄nq; aut notat locum
 q̄nq; tēpus. Nota q; qdā dicit q; ablatiū q; notat
 oīgnitā. i. opatōez vni? act? ad alcey regunt. sed
 nō nisi a verbo vel p̄cipiū. q; nulla p̄forōis oīgnit
 tēp? nisi verbū & p̄cipiū. Et ratō est sū eos. q;
 tales ablati nō p̄nt stare p se. q; depēdent a verbo

ergo verbū regit illos. Omnes ei obliq sūt depēde
 tes. ergo nō ponunt absolute. i. sine regimine. Alij
 dicūt. q; p̄dicti ablati nō regūt. s; absolute ponūt
 vt p̄ficio te docēte. & pado currente sedeo. & hec
 opinio ē cōior. De regulis autē quas qdā fugiti
 uas appellāt dixi sup̄ vbi egi de adubijs. Multa p
 imētia ad ostructōez & regimē posui sup̄ i tracta
 tu de sp̄eb? noīm. & ponā in q̄rta pte in tractatu
 de allotheca. Hec de ethymologia & dyasintasti
 ca sufficiāt. Quarta ps de vicijs & figuris icipit

Ostiq; i p̄cedētibz determina
 uim? de trib? p̄tibz hui? opif
 s; de orthoḡphia. p̄sodia. &
 ethymologia. vbi etiā de dia
 syntastica aliq̄ miscuim?. Nup̄
 de q̄rta pte. s; d; figuris videā
 mus. Sed q; vñ oppositū per
 aliud oīgnoscit. iō p̄mo de vicijs annexis barbaris
 mo & solocismo dicit. Deinde de figuris. Nā de
 barbarismo & solocismo i suo loco tractabim? i
 quita pte. Scias ergo. q; vicia anexa barbarismo
 & solocismo sū donatū sunt decē. s; aciologia.
 cacephaton. vel cacophonā. pleonasmos. periso
 logia. macrologia. tātologia. eclipsis. tapinosis. ca
 thesintheton. amphibologia.

Aciologia ē i ppria dictio. ut hic. Hunc
 ego si potui tñ sperare dolorē. sperare
 ei dixit p̄ timere. Et d; ab a. qd ē sine &
 ciros qd est man? & logos. qd ē sermo. i. de aciro
 logia. i. sermo qui nō est i maib? i. i vsu. Ea em̄ di
 cunt ad manū haberi q; sūt v̄itata. Vel aciologia
 d; ab a. qd est sine. & ciros. qd ē sancio & logos qd
 ē sermo. i. de aciologia q̄si sermo infancitus. q; non
 firmat aliq̄ regula artis.

Cacephaton ē obscena enūciatio. vel i cō
 posita dictōe. vel in vno verbo. ut nūm
 cū nauibus equat. & arrige aures p̄p̄hi
 le. Et d; a cacos. qd ē malum vel turpe. & phonus
 qd est sonus. q̄si mal? siue turpis sonus. Vel d; a
 cacos turpis. & phasis enūciatio. q̄si turpis verbi
 enūciatio. Vel d; cacephaton. a cacos qd ē maluz
 & phatos positio. vel phonus qd est son? & te
 neo. q̄si mala positio. vel malū sonū tenens. Obsce
 na. i. turpis enūciatio d; cacephaton. & fit vel i cō
 posita aliq̄ dictōe & i oīxtu p̄tū. ut Numex cum
 nauib? equat. hic ei est obscena enūciatio sū quos
 dam iter duas p̄foratōis. s; numex & cū. vel ut
 alij volūt inter cū. & nauib?. Nā p̄positio cum. se
 quēte n. l. rā insolentē & obscenū reddit sonū. quia
 vt p̄. ait. M. i. extremitate dictionū obscure sonat
 & n. l. rā iter asperas cōsonātes reputat. ut marcia
 nus ostēdit. Veriusq; ergo oīmuitate p̄pter obscu
 rum sonū lrē m. & aspiatē lrē n. cacephaton ḡnat
 Propter hāc causā nō dicim? cū nobis. s; nobiscū
 Vel in vno verbo. ut arrige aures p̄p̄hile. hoc exē
 plū ex terētio sumit. Hac autē lrā r. geiata. aspicias
 in eo qd ē arrige cacephaton efficit. Nec solū i his
 cacephaton i sup̄ficie ostructōis cernit. s; in sensu
 turpitudō qdāz messe videt. Vnde dyomedes ait.
 Cacephaton ē vicio p̄positōis iuerētūda suspicio.
 vt arrige aures p̄p̄hile. Nimirū callide signis pam
 philū fuisse libidinosū. Vnde & suo noīe pamphi
 lus q̄si ciuū amator interpretat. Itaq; p̄ arrectas au
 res. arrectū thalamū ad q; libidīe paratuz euz ha
 buisse sigt. Hec alio noīe d; cacophonā. & p̄raria
 tur ei euphonia. ut infra dicā. Cacophonā autē est
 turpis sonus. vel turpis factus. Et p̄ponit a cacos

turpe & phonoson? Inde cacophonie? ca cū .i.

Pleonasmos s̄m donatū ē male sonās adiectio verbi supuacua ad plenā significatōem. ut sic. Ore locuta ē. Et auribus audite sidera celi. Poterat ei sufficere si dixisset sic. Locuta est. etiā si nō addidisset ore. Ore ei loq̄mur nō oculis. vel aure. Et scias. q̄ cū dicit. Niger coru? nō est ibi pleonasmus. s̄ epyteton. Dicit autē pleonasmus a pleos qd̄ ē plenitudo. & onoma qd̄ ē nomen. Inde pleonasmus. i. plenitudo. vel supabūdan tia nomis. Vel dicitur a pleo greco qd̄ est supfluus & auaricia. & onoma qd̄ ē nomē. q̄si supfluitas auaricie noīs. qz sic auarus plus q̄rit q̄ sibi sufficiat. sic pleonasmus plures dictōes addit q̄ sens? exigit.

Perisologia ē supuacua vborū adiectio sine vlla vi rerū. ut Ibant quo poterant quo nō poterāt ibi stabant. Sufficiebat em̄ dicere. Ibant quo poterāt. Null? ei ignozat q̄ vadit. in eā prem vadit in quā facultas eūdi sup petit. in eā p̄tē nō vadit. in quā facultas eūdi non suppetit. Et iō illud qd̄ adijciē. & quo nō poterant ibi stabāt. supfluū est oino. Et dicitur a perī qd̄ ē circū & logos qd̄ ē sermo vl̄ ratō. In de perisologia. id ē adiectio verborū plurimorū supuacua. ut viuat ruben & nō moriā. cū non sit aliud viuere q̄ nō mori. Vel dicitur a peris qd̄ ē superfluū & logos. qd̄ ē sermo. Inde perisologia. i. supflu? sermo. Et scias q̄ pleonasmus adiectōez vni? verbi. Perisologia autē plurimorū verborū. Macrologia vero lōgas sē tētiās & res nō necessarias cōphēdit.

Macrologia est lōga sentētia. res non necessarias cōphēdit. ut Legati nō impetrata pace retro vñ venerant domū reuerſi sunt. Hec sentētia apud luciū repicitur. Distat autē iter perisologia & macrologia. qz perisologia oino supuacua accumulāt verba. nō idem agēte sentētia Macrologia vero licet nō necessaria cōphēdat. tñ non oino supuacua verba interserere videtur. Poterat enī fieri vt legati nō impetrata pace reuertentes. nec domū retro vñ venerūt reuertentur. s̄ ad alias p̄te p̄tes regrederent. Ideoqz appositū ē. retro vnde venerāt domū. Et dicitur macrologia a macros quod ē longū. & logos quod est sermo q̄si longus sermo vel oratio.

Ontologia ē viciosa repetitō eiusdem dictiois. ut egomet ipse. sufficiebat em̄ dicere. egomet. vel ego ipse. Et dicitur a tātos quod est vacuū vel iterū. & logos sermo. q̄si eiusdem vacuū vel iterat? sermo. Eiusdem dico. salte quantum ad intellectum.

Eclipsis ē defect? qd̄ ē necessarie locutio nis quē desiderat p̄sa sententia. ut hic faciūde. Est em̄ defect? hui? verbi loq̄ batur. Itē neqz ab oriēte. neqz ab occidente. neqz a desertis mōtibz. supple. via patz fugiēdi. Iste autē defectus sic causa vitāde p̄lixitatis. ut em̄ lōga sententia fastidiū suscitāt. sic breuitas sermonis molestiā effugit. Et dicitur ab e. quod ē extra. & clipsis. quod ē lux. qz tūc extra lucē ponit sentētia. Nam eclipsis pp̄tē cū sit lune vel solis trāsmitē ad defectum dictōis. Vel dicitur ab e. quod ē extra. & clipsis. quod ē clepo pis. id est. furari. qz in eclipsi necessaria dictio dicitur furata. siue ut pp̄tē loquaz sublata. vide in suo loco de figura.

Apimosis ē huilitas rei magne. n̄ id agēte. i. signāte sentētia quod demonstrat. vt si mare vocet gurges. Vñ versus. Tapi

nosim facies dicat si mare gurges. ut vult donat? Vel s̄m ysidorū. q̄ndo imenitas diuina vilibus rebus ostendit. ut ego sū pastor. & ego sū vermis. Et dicitur a tapim quod ē huilitas. vl̄ a tapimos quod est humile. Donatus dicit. Pelides stomacho cedere nescit. Pelides dicit? est achilles a peleo patre. Stomachū autē posuit pro immēsa ira vel fortitudine ei? Tante quippe audacie fuit ut nesciret cedere. id ē. locuz dare hostibus opponēs se periculo itrepide. Dum ergo magna res huili vocabulo nominatur. tapimosis dicitur potest.

Cathelincthon ē viciosa oppositio dictio num. ut versaqz viuentiū terga fustigamus hasta. viciosa oppositō ē hic. quia de huisset dicere. Versaqz hasta viuentiū fustigamus terga. dixit. versaqz viuentiū. & cetera. & hoc necessitate metri cogere factū est. Non em̄ iuxta rationem metri poterāt sibi copulari versa & hasta. Et dicitur a cacos qd̄ ē maluz & sin quod est cō & thesis quod est positio. Inde cathelincthon. id ē. mala & viciosa dictionum compositio.

Amphibologia ē ambiguitas dictionis q̄ fit aut p̄ accusatim calū. ut si quis dicat. Audio secutozem retiarū supasse. Nam hic dubiū est verū secutor supauerit retiarum. vl̄ econuerso. Aut fit p̄ cōmune verbū. ut si q̄s dicat. Crimiatur catho. vadatur tullius. nec addat quez vel a quo. Dubiū est em̄. vtrum catho criminetur atque. vel ab aliquo criminet. vel verū tullius trahat aliquē ad vadimonium. an ipse trahat. vador verbuz cōmune ē. id ē. causas ago. vel i causas agor vades qui legaliter causas agunt. Vadimonium. locus in quo cause agunt. Aut fit per distinctionē vt vidi statuam aureā hastam tenentē. Hic dubiū est. verū statua sit aurea vel hasta. Si quis hic vitare voluerit amphibologia. si illa statua fuit aurea. distinguere debet hoc modo. vidi statuam auream deinde hastā. Si vero hasta fuerit aurea. ita distinguat. vidi statuā. deinde dicat aureā hastam tenentē. Et etiā sic amphibologia p̄ ononima. ut si quis acies dicat. & non addat oculoꝝ. aut exercit? aut ferri. Significat em̄ tria acies. Vnde versus. Est acies oculi. ferri. belliqz caterua. Fit etiā ut dicit donatus plurib? mōis amphibologia. quos dinumerare ne longū sit. non oportet. Et dicitur amphibologia. ab amphi quod ē dubiū. & bole quod ē sentētia quasi dubia sentētia. Et continet sub se equiuocacōnem cōpositōem. diuisionem. Amō de figuris videam?

Tractatus de figuris.

Figuraz etia sūt genera. Methaplasma. Allotheca. Tropus. Primo de methaplasmo. Secūdo de scemate siue allotheca secundum donatum. Tercio de tropo. Quarto de allotheca secundum pristinam videamus.

De methaplasmo.

Methaplasma ē transformacō quedā recti solitiqz sermonis in alterā specē. metri. ornatus necessitatis ue causa. Dicitur autē methaplasma a metha quod est trās. & plasma. quod ē forma. Inde methaplasma. i. transformacō. quia trās vl̄ sillaba vl̄ ei? accidētia de pp̄tia positōe in aliā spēm transformantur.

Species methaplasmi s̄m donatum sunt quattuordecim. scz p̄thesis. epenthesis. paragoge. afereſis. sincopa. apocopa.

extasis vel extasis. sístole. dyeresis. sinesis vel epy
finalimpha. clipsis. anthites. methatesis. **Hic**
nota. qd methaplasim? sic i dictione sic barbarism?
cuius vt dixi quattuordecim sūt species. Et sic tri-
pliciter. p. additōem. subtractōem. & transmuta-
tionē. Cum sit per additōem habet tres species.
fm principiū. mediū & finē. scz pthelism q̄ sit per
additōem in principio. Epenthelism q̄ sit p additōem
in medio. Paragoge q̄ sit p additōem ad finē. Itē
sit per subtractōem. & sic habet tres spēs. contra-
rias p̄dictis tribus. Prima est aferesis subtractio a
principio dictōis. pthelism p̄traria. Secūda ē sincopa
q̄ ē ablatio de medio dictōis. epenthelism p̄traria. Ter-
cia ē apocopa abscisio de fine dictionis. p̄traria pa-
ragoge. & sic habet sex species. Itē sit per tras-
mutōem. & sic habet octo spēs vt patebit. Et sic
sūt quattuordecim species in vniuerso

Prothesis est appositio quedam ad princi-
pium dictionis lrē vel sillabe. vt gnato
p nato. & tetulic p tulic. sic em dicebat
antiqui. Et dicit a pthos & thesis. Nam vt dicit
hug. Thesis qd est positio cōponē cū pthos qd ē
primū. Et dicit pthelism q̄ sit p̄thelism. i. prima positio
lrē vel sillabe in principio dictōis. Vel pthelism dicitur
a p̄thos qd est ad. & thesis. qd est positio. Inde p̄-
thesis. id est. appositio

Epenthesis est appositio ad mediā dictōem
lrē vel sillabe. vt Reliquias danaū. pro
reliquas. Et induperator. p ipator. Hec
em in metro heroico aliter stare nō possunt. Hec a
quibusdā dicitur epenthesis. a quibusdā parēthesis. Et
dicitur epenthesis ab epi qd est supra. & thesis positio.
Inde epenthesis. id est. suppositio lrē vel sillabe in
medio dictionis scdm hug. Vel dicitur ab epen qd
est inter. vel medium. & thesis positio. q̄ sit positio
facta in medio. vel q̄ sit interpositio. Vñ gressimus
Signat epen mediū qd monstrat epenthesis ipsa.

Paragoge. est appositio quedā i fine dictō-
nis lrē vel sillabe. ut magis pro magi. &
potestetur p potest. & amariter p amar-
ti. Et p̄t cōtingere i sillabica adiectōe. ut huiusce
p huius. Hanc alij p̄paralelim appellat. Et dicit a pa-
ra qd est iuxta. & gogos ductio ul' additio. quasi
ductio vel additio facta circa finem dictionis.

Aferesis. ē ablatio a principio dictionis cō-
traria prothesis. ut temno p contemno.
& mitte p dimitte. Et dicitur a phares
quod interpretatur diuisio. & a. Inde hec aferesis q̄ sit
a capite diuisio. id est. subtractio lrē vel sillabe i pn-
cipio a naturali quantitate dictōis. scdm hug. &
sic scribit per f. vel ph. Vel auferesis dicitur ab au-
ferendo. & sic scribit p au. dyptōgū. vide in situs.

Sincopa est ablatio de media dictione lrē
aut sillabe. cōtraria epenthelism. vt auda-
cter pro audaciter. & commozit p cōmo-
uerit. Et dicit a sin quod ē con. & copos qd est cesio
Inde sincopa quasi de medio cesio. vel ut dicit hu-
guicio. Cope grece latine cesio dicitur. Et compo-
nitur a sin qd est con. & dicitur sincopa. id est. abstra-
ctio lrē vel sillabe de medio dictionis. quasi concisio.
id est. cōmunis cesio. Illud em qd est inter prici-
pium & finē cōmune est ipis. Quādo autē sincopa
debet fieri in verbis & q̄ non supra dixi in tertia
parte in preteritis tertia coniugationis vbi deter-
minauit de verbis desinentibus i co

Apocopa. est ablatio de fine dictōnis lrē
vel sillabe. cōtraria paragoge. ut achilli p

achillis. & moyfi pro moyfis. & fac pro face. Et di-
citur ab apos quod ē retro. & copos qd est cesio.
Inde apocopa q̄ sit de fine cesura. Vel fm hug. Co-
pe quod ē cesio cōponē cū apo qd est de. & dicitur
apocopa. i. decisio. q̄ sit deorsus cesio. id est. subtractio
rē vel sillabe de fine. Inde apocopo pas pare.

Extasis est extētio sillabe cōtra naturam
verbi. ut Vcaliam feto pfugus. cuz yca-
liā correp. p̄ma sillaba dicitur debeat. que
dyastole a quibusdā dicitur. Dyastole at dicitur a dya
quod ē diuisio vel diuisio & stolos quod ē missio
quia cū dictio breuis vnū tēpus habeat. mittit illā
in duo tempa p̄ducendo. Vel extasis ē p̄ductio silla-
be naturaliter breuis. & interpretatur extētio. Et di-
citur ab ex quod ē extra. & stasis quod ē status q̄ sit
extra p̄p̄riū statum positio. Et dicitur extasis extētio
sillabe. qz breuitas extenditur in longitūdine. Quā-
dam dicunt extēthesis. ab ex. & thesis positio. quasi
extra suaz positōem. Extēthesis p̄ e. quidā dicunt. &
est idem quod ab alijs dicitur extasis p̄ a.

Sistole. ē correptio sillabe naturaliter lon-
ge. cōtraria extasi. quia sicut extasis pro-
ducit breuem sillabam. ita sistole corrumpit
longam. ut aquosus orion. cuz orion p̄ducte dicitur
debeat in penultima. & apud cathonez. Hoc vide-
ne rursus leuitatis crimie damnes. vlcia em huius
verbi vide corrumpit cū sit secunde coniugationis et
produci debeat. vt vult magister bene. Vel potest
dici fm quosdā. qz olim fuit tertia cōiugationis.
videt videt. Et dicitur sistole vel sistola a sin. quod ē
con. & stolos. quod ē missio. quia ibi duo tēpora
que sillaba longa habet mutant in vnū tempus qd
habet sillaba breuis. Vel dicitur a sin. quod est simul.
& stolos quod ē curtatio. q̄ sit siml' curtatio. Vel po-
test dici a sin. quod ē sine. & telon quod est longus
quasi sine sua p̄p̄ria longitudine. **Hic nota.** qz si
stole q̄ sit p̄pter liquescētia sequentis lrē. vt a
puo horatiū Regis opus steriliqz diu palus apta
qz remis. Liquescit em. vlcia huius nomis palus
i scāsiōe metri. quod etiā sit apud cathonē. Quod
nostri factū non recte nolito lilere. & ideo dirimo
& diserr? corripit p̄mas que sūt naturaliter lon-
ge. quia dirimo p̄ponit ex di. & emo. diserr? ex di
& ars. De hoc etiā dixi sup i p̄ma pte vbi egit de s

Overes. ē diuisio sillabe quō liquescit
vni? in duas scā. ut apud ouidiū Tercia
post alium successit aenea ples. & apud
horatiū. Nives q̄ deducit ionē nunc mare. nunc sil-
ue. hic em silue ē trissillabū ut p̄f. dicit in p̄mo mino-
ris. Sic sit dyeresis q̄ sit i hoc dēo huic. Vñ p̄sper
Non tēpus non sex? huic nō causa resistit. Q̄ sit
in hoc dēo cui. ut apud albinū. Ille cui cernis capi-
tolia celsa triūphis. Q̄ sit in v̄to. vt apud ouī.
Accipe pompeii deductū carmē ab illo Nā p̄pei
debet eē bissillabū p̄p̄rie. Per hanc etiam figurā su-
miē bissillabe hoc nomē dij. qz est monosillabū in
illo vsuali versu. Scribe dij lege di si vis vrbanus
haberi. Et dicitur dyeres a dya. quod ē duo. & heres
diuisio. q̄ sit vnus i duo diuisio. Et scias. qz dyeresis
est sillabe diuisio. siue sit dyptōgata. vt aulac. lon-
gae. aulai. longai. & dicitur poti? aulai q̄ aulac. quia
tūc a. non posset p̄duci si adderet e. cū esset vocal'
ante vocalē. que corrumpit in lacrimis. Sed additur y.
vocalis greca. & ita p̄ducit a. qz apud grecos vo-
calis p̄ducit ante vocalē. si etiā non sit dyptōgata
vt iambus. iason. trissillaba.

Syneresis est conglutinatio duarum sillabarum in vna facta. contraria dyeresi. ut eripedē pro acripedē. & deest p deest. Vnde lucanus. Non deest plato ieiunus venditor auro. Nam in scansione dicendū est deest p deest. & dīde pro deinde. Et dicit a sin. qd est simul. & heresis diuisio. quasi siml diuisa. Vel dicit a sin qd est con & heresis quod est diuisio. eo qd & prius diuisa coniungunt. Vel dicit a sinereso verbo quod est glutino glutinas. qz due litere vocales sine dyprongo. vel due sillabe conglutinant i vnam. Hec alio nomine epyfinalimpha dicit. eo qd ibi vocalis abijci videat. vide in suo loco.

Synalimpha est abiectio vocalis in scansione metri de fine dictionis. cū sequens dictione incipit a vocali. ut apud iuuenales. Semp ego auditor tantū nunquāue reponam. O enim abiectio de ego. & hoc propter elegantiam. ut tollat hyatus. & sic inducit ornatū. Vnd licite potest fieri & maxime in longo ope. sic patet in libris poetarū qui frequenter hac vtuntur. Contrariū ei ipsius valde vitandū est. scilicet quādo non abiectur vocalis. & raro inuenit a poetis. Et scias. qd a liquando finalimpha i prosa obseruat. ut sūmope. magnope. Et dicit synalimpha qsi condeletio. Deriuat a finalimpho verbo qd est compositū a sin qd est con & limpho qd est deleo. Vel dicit a sin & limpha qd est aqua. Vnde finalimpha. id est. collique scencia. Vel fm alios. Limpha est qdam humor ul spuma in fronte canū. q disperfa p caput insaniūt & in rabiem vertunt. Et dicit a limpha liquore. qz ad modū illi? discurrit. Et componit cū sin quod est con. & dicit finalimpha. id est. concursus duarū vocalium i diuersis sillabis & diuersis dictionib? positaz cū collisione alteri? Et dicit finalimpha. qsi liquorū commixtio. quia sic vbi duo liquores coniungunt soli. vnus suam substantiam amittit. sic vbi fit talis vocaliūz cōmixtio solet vna amittē sonum qntum ad meū. Et dicit finalimpha a qbusdam sineresis. a qbusdam vero collisione.

Elipsis est cū in scansione abiectio consonā cū pcedente vocali. qndo sequens dictione incipit a vocali. & hoc fit frequenter in hac litera m. ut apud horatium. Ombus hoc vicium est cantoribus inter amicos. Qnqz fit in hac litera s. ut apud cathonem. Successus indignos noli tuferre moleste. Qnqz abiectio sine vocali. ut apud horatium. Regis op? sterilis diu palus aptaqz remis. Abijatur em s. finalis de hoc nomine palus. ut fiat breuis ppter sequentem vocalem. & sic excusat illud cathonis. Nolito silere. Vn frequenter fiebat olim in hac litera s. elipsis. qz s. sonū habet valde facilem. & qsi sibilantem. & multotiens liqscat. Hec scias qd m. qnqz in pla abiectur in pncipiacione. ut cum mago. Scribit em ibi m. sed non pferitur. qd sic ne videat sillabari cū sequenti vocali. et ppter sonum difficilem. qz sonus ei? terminat clausis labijs. sed statim oportet labia apiri ppter sequentem vocalem. Apud aut antiqssimos non abiectiebāt m. sequente vocali i scansione. Ve est illud enni. Milia milium octo. Qnqz aut aspiratio accipitur p lra. & tunc m. non abiectio. sed sillaba cui? ipa est finalis. positione pducatur. ut apud theodolum. Nec cuiq? hominū dedit indagare sepulcrū. Sed h? no stro tempe non licet. Fiebat etiam in alijs consonantib? olim elipsis. ut patet in b. qd virgili? abijcit de hoc noie sabburra. ut sic pma breuis. pducit

em pma positioe. Fluctu iactate saburra. Sic subtrahit vnu p. de hoc nomine iuppiter. ut e illud. Mercurius. iuppiter. neptun? Item i. consonas frequenter subicit de his verbis. abijcio. subijcio causa corripiedi pma. In qb? oib? possu? dicere qd sit in copia vel elipsis. Secundū aut donatū elipsis e consonatum cum vocalib? ad se occurrentiū qdam difficultatis ac dura collisione. ut multū ille & terris iactatus & alto. Et dicit fm quosdam ab elido elidis. Vel dicitur ab en. quod e m & liphis quod e defectus. quasi interior defectus. Et nota. qd p has duas species. scz finalimphā & elipsim defendūt omnes hiatus. & methacism. q in metro fiūt. ut n vicio deputent.

Anthesis est lre p lra positio. ut olli p illi. & impete p ipetu. & fit causa ornatu em. Grecis. dicit. Anthesis fit si sedz ordie sillaba verso. ut discipula p disciplina. Et dicitur ab anti quod e cōtra & thesis positio. quasi cōtraria positio. vel qsi vni? lre p alia positio.

Metathesis est trāslatio lrarū in alienū locū. pte nulla tamē ex dictione sublata. ut euandre p euāder. & hoc fit causa necessitatis. Vn ovidi? Agnosces in me frater meleagre sororem. Nā si dixisset. meleager. non fuisset versus. Dicit aut metathesis. a metha qd est trās & thesis positio. Inde metathesis. i. transpositio literae. Predicte methaplasmī spēs in his versibus cōtinent. Prothes apponit caput. auferes qz recidit. Syncopa de medio tollit. quod epenthes auget. Aufert apocope finē. quē dat pagoge. Quā natuā iubet poucere. sistole curtat. Extasis econtra pducit corripienda. Syneresi m facies duo si iunguntur in vnum. Dyeresim reddidit sillaba facta due. Elipsis necat m. s. vocalem finalimpha. Metathesis teucere iubet. antithesis canit olli.

Sequit nunc tractatus de scemate.

Scemate amō siue allotheca fm doctrinā donati videamus. Nam in fine istius quartae pti videbimus de allotheca fm doctrinā p. Scias ergo. qd allotheca. i. aliena positio. dicit scema a donato. Et in scema lexeos & scema dyanceos diuidit ab eodē. Et nota qd methaplasm? e remediū cōtra barbarismū. Sed scema e remediū contra soloecismū. Scema lacine interpretatur figura. & est figura fm ysiodorū que fit i verbis vel sententijs p varias dictionū formas propter eloquiū ornatū. fm donatū due sunt ei? spēs scz scema dyanceos quasi ornat? sentētie. & prim? ad oratores & rhetores. scema nāq? figura vel modus loquendi dicitur. Dyanceos vero gūs grec? est. & lacine sonat sentētie. & de ista nichil ad presens. Item scema lexeos. i. ornatu verborū vel dictionū. & pnet ad grāmaticos. Lexeos genitiuus est grec?. & lacine sonat dictionū. vnde scema lexeos. i. figura verborū vel dictionis. Huiusmodi aut fm donatum multa sūt scemata. Tamen ex oibus necessaria fere sunt decemseptem. quorum hec sunt noia. prolensis. zeuma. yposensis. silensis. anadiplosis. anaphora. epanalensis. epyzensis. paranomasia. scelisonomaton. panomeon. omoeptoton. omoetelenton. poliptoton. yrimos. polysinheton. dyaliton. vel asinheton.

Prolensis est presumptio rerum ordine secutarum. sicut infra plenius dicā cum

agā de allotheba fm pñf.

Huma est vni? verbi conclusio diuersis clausulis apta coniunctio fm donatum. In doctrinali etiam sic dicitur. Zeuma fit i verbo si plurima clausulis vno. vt himn? cha? ste tibi laus tibi gloria detur. De hoc pleni? dicam infra vbi determinabo de allotheba fm pñf.

Pozensis est figura superiorum contraria. vbi diuersa verba singulis qbusq; clausulis proprie subiungunt. vt Sic regē adijt & regi memorat nomenq; genusq;. Dicitur aut ypozenis esse contraria zeumati. qā qd zeuma facit vno verbo ista diuersis peragit. Habet quoq; vnūquodq; verbū suam clausulam. vt Regem adijt regi memorat. Vnde scdm quosdam dicitur ab ypos qd est contra & zeuma. qñ contraria zeumati. vt vult donat? Beda em dicit q qndo verba vel sententię singulis qbusq; clausulis adiunguntur. fit ypozenis. Verba vt. Virtutē terribiliū tuorum dicent. & magnitudinē narrabūt. Memoriaz abundantie suauitatis tue eructabūt. & iusticia tua exultabūt. Item illud apostoli ad corinth. Siue pphetie euacuabunt. siue lingue cessabūt. siue scientia destruet. Sententię vt Si consistant aduersum me castra non timebit cor meū. Et si exurgat adū sum me preliū in hoc ego sperabo. Scdm doctrina le vero fit. qñ plura vba addunt vni supposito. vt Nos visitet. nos ornet. nos saluet gratia christi. Et dicit fm hug. ab ypos qd est sub. & zenis dicitio. Vnde ypozenis qdam figura vbi singulis sensib; ppria vnicuiq; clausula est. Vel fm alios ypozenis dicit ab ypos qd est sub. & zenis iunctura siue iunctio. Vnde ypozenis id est subiectio. qā subiūgit verbū vnicuiq; clausule. vt vniū letificat. superbia inflat. iracūdia inflammat. rapacitas inquietat.

Hensis est dissimiliū clausulaz per vnū verbū conglutinata conceptio fm donatū. vt Hic illius arma hic cur? fuit De hoc pleni? dicam infra vbi agam de allotheba secū dum pñfianū.

Anadyplosis est qndo ab eodē quo vn? versus finit ali? incipit. Vnde dicit donatus. Anadyplosis est congeminiatio dictionis ex vltimo loco precedentis versus & principio sequentis. vt Sequē pulcherrimus astur. Astur equ? fidens. Et in psalmo. Stantes erāt pedes nostri in atrijs tuis hierusalē. Hierusalē q edificat vt ciuitas zē. Doctrinale vult q fiat qñ vbi finit syllaba vnus pedis ibidez incipit alia. vt Psallite deo nro psallite. psallite regi nostro psallite. Et dicitur ab ana qd est sursum. & dyplosis qd est duplicatio. qñ superioris versus duplicatio. vel qñ sursum iterum duplicatio. Vel dicit ab ana qd est re. & dyplon qd est plica. qñ replicatio. quia dicitio replicat & est idez cū colore rhetorico q dicit cōduplicatō.

Anafora est repetitō vel relatio eiusdem dictōnis p pñcipia plurium versuū. vt Nate mee vires mea magna potentia solus. Nate patris sumi. Et psalm? Domin? illuminatio mea & sal? mea quem timebo. Domin? ptector vite mee a quo trepidabo. Vel fm doctrina le fit qñ diuersa clausule continue ab eadē incipiūt dictō. ut christ? mūdauit. christ? nos purificauit. Vel te colo. te laudo. te glorifico. tibi plaudo. Itēz Tu dominus. tu vir. tu frater michi eras. Itēz Vox domini i virtute. vox domini in magnificentia. vox dñi confrigentis cedros. Et dicit ab ana qd est sur

sum. & foros qd est ferre. Inde anafora. qñ eiusdē verbi uel dictionis relatio. qā qd sup est dictum. iterum ferē. Vel dicit ab ana qd est re. & foros ferre qñ relatio. & vocat i colorib; rhetorics repetitio.

Epanalensis uel epimalensis. ē sermonis in principio uersus positi eiusdē in fine replicatio uel repetitio. Vñ doctrinale. Principio sine facit epimalens eūdem. ut Multa sup pamo rogatans sup hectore multa. Itēz Nobis grata pus non sūt modo cōgrua nobis. Itēz deus qd erit similis tibi. ne taceas neq; cōpescaris de? . Et paulus. Gaudete in dño semp itēz dico gaudete. Et iuuenalis. Crescit amor numi qntuz pecunia crescit. Et dicit ab epy qd est sup & ana qd est re. & lenis qd est sumptio. Inde epanalensis id est superioris dictionis resumptio. & uocat a tullio conduplicatio. & est color rhetoricus.

Epyzenis est eiusdē uerbi in eodē uersu sine aliq; dilatione cōgeminiatio. ut me me itēz confurge confurge. Itēz in euangelio mathei. Hierusalē hierusalē q occidis pphetas. Itēz psalm. Viuens utū ipse confitebit tibi. Itēz esaias. Consolamī popule me? . Et dicitur ab epy. quod ē iterare. & zenis quod est coniunctio. qñ iterata coniunctio. uel ab epy qd est supra. & zenis. quod est duplicatio. Inde epyzenis. qñ superioris dictionis duplicatio. In hoc aut differt epyzenis ab epanalensi. qz epanalensis habet multa vba in medio. ut Crescit amor numi quātuz pecunia crescit. Epyzenis vō nullū uerbū habet i medio. sed sine mora idē repetitur. ut me me allū q feci i me dūcite ferrū.

Paranomalia est quod orienscūq; de nomine efficitur aliud nomen. ueluti qdam de nominatio. ut terenti? in comedia. Non inceptio est amanti sed amentū. fm donatū. Vel paranomalia est fm quosdā quādo due uel plures dictiones ponunt. habentes idē principū uel eundem finem. ita q significēt diuersa. ut Curia cura ruz. genitrix nutrix miseror. Beda aut dicit. Paranomalia id ē. denotatio. dicit quotiens dicitio pene similis ponit in significatōne diuersa. mutata uel delictet litera uel syllaba. ut in psalmo. xxi. iuxta hebraicā ueritatem. In te cōfili sūt & non sūt cōfili. Et paul? . videte malos oparios. videte concisionē. Nos em circūcisio qui spiritu deo serui? . Et dicit scd; hug. a para quod est iuxta & noma qd est nomen. Inde hec paranomalia id ē. i significatōne diuersa dicitio pene ipa. ut Abire aut obire te conuenit. id ē. exulem fieri aut mori. Item nō curas uera sed era. Vel dicit a para quod est ad. & noma nōm. Vnde paranomalia id est. agnominatio. qz sic est ibi agnominatio. uocat a tullio talis color rhetoricus agnominatio.

Cesifononaton scdm bedā. est multitudine nominū diuictorū diuerso sono unaz rem significantiū. ut i esaiā. Ve gēti peccatrici. populo graui iniquitate. semini nequā filijs sceleratis. Et i psalmo. Peccauim? cū patribus nostris. iniuste egim? iniquitate fecim? . Vel scd; alios si dicam. Nubila nix grādo pcella flumina uenti. Et dicit a scesis quod ē multitudo. & onomaton quod ē nominū. Inde cesifononaton qñ multitudo nominū. Vel dicitur a scesis quod ē multitudo. & onomaton quod ē nomē. & thelis. quod est positio. qñ positio nominum isimul positorum.

Paranomeon est euz ab eisōe lris multa inchoant uerba uel finiuntur. ut O tite

tute tate tibi tanta tyrane tulisti. ut talis sit ordo.
O tite tante tyrane tulisti tute. id est. cuipe tanta ti
bi. Item Machina multa minal maxima muris. Item
in psalmo. Benediximus vobis de domo domini deus
dominus. Item secundum similitudinem serpentis sicut aspi
dis surde etc. Item vitat vim virgo virilem. Et de
a para quod est coniunctio vel ad. et onomeon. quod est sile
quasi assimilatio vel coniunctio similitudinum. Et scias. quod
hoc scemate raro utendum est. ne eiusdem littere assi
dua repetitio fastidium generet.

Omoeptoton. est cum in similes casus exeunt
verba diuersa. Sicut apud enniū inueniunt
Merentes flentes lacrimantes & miserā
tes. secundum donatum. Vel secundum bedam. Omoeptoto
est cum diuersis casibus variatur oratio. ut apud
dicit ad romanos. Quonia ex ipso & per ipsum & in
ipso sunt omnia. ipsi gloria in secula. Et in psalmo.
Nunc dealbabit in selmon montem domini. mon
tem vberem. Mons coagulat. mons pinguis. ut
quid suspicari montes vberes. Mons in quo be
neplacitum est deo habitare in eo. Et dicitur ab omos
quod est vnum vel simile. & protos quod est casus. qui
si uniformitas vel similitudo casuum. Vel dicitur ab
omoe. quod est simile. & protos. quod est casuale. In
de omoeptoton. id est oratio vel dictio similitudinum ca
sualium. Vel secundum hugonem. omos quod est vnum. componi
tur cum protos quod est casus. Et dicitur omoeptoton.
eius plura nomina per vnum casum denotantur. ut
Secundum neque currentem. sed nec cognoscit eum. Tol
lentemque manū saxū in mare mouentem. Vel secundum
hugonem. Omoeptoton. vel omoeptoton. est cum vno
modo plura verba sumuntur. ut cum abije abscessit e
uasit erupit. Item cantate exultate & psallite.

Omoetelenton. est cum simili modo dictio
nes plurime finiuntur. ut Eos reduci quod re
linqui deuehi quod deserui malui. Et sic pro
prie in verbis. ut Abije abscessit. euasit. erupit. ut
vult ysidorus. Inter omoeptoton & omoeptelenton
secundum quosdam hoc distat. quod omoeptoton est quoties
in similes casus verba diuersa exeunt. ut mereres etc.
Omnes enim illi casus acti sunt. Omoeptelenton vero
dicitur quando plurima verba vnam habent & similem
clausulam. ut Reduci quod relinquitur & cetera. Alij dicunt.
quod sic cum duo versus vel due clausule medietates
versuum in fine similiter terminantur. ut sunt versus leo
nini & caudati & cocathenati. Beda vero dicit. quod
omoeptelenton est quoties media & postrema versus
siue sententiae simili sillaba finiuntur. ut in ecclesiaste
Melius est videre quod cupias quod desiderare quod nescias
Item melius a sapiente corripitur quod stulto adulatione de
cipi. Hac figura sepe poete & oratores utuntur.
Poete hoc modo. Peruia diuisi patuerunt cerula
pōti. Oratores vero ita. Beatus iob deo soli & sibi
cognit in tranquillitate ad nostram noticiam pducen
dus tactus est verberare. ut odorem suorum virium tanto
largi spergeret. quanto more aromatū melius ex incen
sione fragraret. Quo scemate ipse qui hoc dixit bea
tus papa gregorius sepius usus fuisse reperitur
Et dicitur omoeptelenton ab omoe. quod est similitudinum.
& telenton. quod est finis. quasi consimilitudinum finis. Nam
telos grece latine finis vel terminus dicitur. Vel secundum
quosdam dicitur omoeptelentos. & tunc dicitur ab omos
quod est vnum. & lentos quod est finis. quasi hinc vnum finem

Oliptoton. est multitudo casuum varie
tate distincta. ut Litora litoribus contra
ria fluctibus vndas. Et scias quod poliptoton
grece. latine dicitur multitudo casuum. ubi sepe multi

casus ponuntur. sed diuersi. ut in predicto exemplo. Li
tora litoribus etc. Ecce litora est actus casus. & litori
bus dicitur. Et secundum hugonem. componitur a polis. quod est
pluralitas. & protos casus. Inde poliptoton. quasi
pluralitas casuum. cum sepe diuersis casibus sententia va
riatur. ut apud persium. Ex nichilo nichil in nichilū
nil posse reuerti. Et vocatur in rhetorica traductio
quodam color rhetorice.

Yrimos. est series orationis vel constructio
tenorem suū versus ad vltimū seruans. ut
apud virgiliū. In principio celū ac terras
camposque liquentes. Lucentemque globū lune titaniaque
astra. Spiritus inquit alie. secundum donatū. Beda vero dicit
Yrimos. si uenientia. dicitur quoniam series orationis teno
rem suū versus ad vltimū seruat. nulla videlicet alia
causa vel persona mutata. ut in psalmo. Deus in noie
tuo saluum me fac etc. versus dū ait. Et non proposuerunt
deū ante conspectū suū. Orat ei propheta ut auxilio
domini saluatoris ab hostium insecutione liberetur.
Et scias. quod yrimos est longa constructio suspen
sio. ut apud autores sepe inueniuntur. Et dicitur yrimos
quasi yrimos. a syren quod est tractus. Nam ut dicit
hugonem. a syren quod est tractus. dicitur hoc syrima syri
natis. id est. cauda vestis feminarum. Syrima etiam dicitur
longa series orationis tenorem suū versus ad vltimū
seruans. Secundum autem hugonem. yrimos est sententia
continuate orationis tenorem suū versus ad vltimū
seruans. Yrimos interpretatur suspensio. Et differt yri
mos ab yppaton. quod yrimos ordinem seruat. yppaton
turbat. & ideo yrimos continetur sub scemate. yppa
ton vero sub tropo.

Polisyntheton. est multis annexa coniu
ctionibus dictio. ut mater paterque nepos
que. Item in psalmo. Dominus conseruet eum
& viuificet eum & beatū faciet eum in terra. & non tra
dat eum in aīam inimicorum eius. Et dicitur a polis quod
est pluralitas. & sin. quod est con. & thesis. quod
est positio. quasi habens plures positiones. i. coniu
ctiones. Vel dicitur a polis quod est pluralitas. & sin
theton compositio. scilicet quando plures quod due orationes
coniunguntur in vna. quasi plus quod syntheton. ut dicitur hugo.
& est contrarium dyaliton

Dyaliton. vel asyntheton. est contraria poli
syntheton. & sic secundum donatū quando sine co
iunctionibus punctatim perferuntur dictio
nes. ut ite. ferre citi flamas. date tela. impellite remos
Item Iubilate deo oīs terra. psalmū dicite nomini
ei. date gloriā laudi eius. dicite deo etc. & in himno.
Quē terra pontus ethera colunt adorant precant.
Et dicitur a dya. quod est dis. & lis diuisio. quasi disso
lutio orationum. ut Ferro fame peste peristi. Et dicitur
dyaliton contraria polisyntheton. quod sicut illa
plures habet coniunctiones. ita ista non habet aliquas
Et ut dicit hugo. Dya componitur cum lisis quod est so
lutio. Et dicitur dyalitos uel dyaliton. quasi dissolu
tio. scilicet plurium orationum sine coniunctione plura
rum. quando videlicet una oratio per suberactionem
coniunctionum diuiditur in plures species quod in duas. Si
uero diuidatur tantum in duas. dicitur figura illa asyn
theton secundum hugonem. Donatū non facit differentiā inter
dyaliton. & asyntheton. Et habet hec figura tres
formas. quoniam asyntheton siquidem aut equalia. aut
similia. aut contraria diuisiōne. sic polisyntheton. aut
contraria aut similia aut equalia coniungit.

Syntheton. id est est quod dyaliton secun
dum donatū. Et dicitur ab a. quod est sine. &
sin quod est con. & thesis positio uel diuisio

.i. sine cōiunctione. & dicitur in coloribus rheto-
ricis articulus. Hug. vero dicit. syncheton compo-
nitur cum a. & dicitur asyncheton quando scz vna
oratio diuiditur in duas.

Syncheton. vt dicit hug. dicitur a sin quod
est con & thesis quod est positio. Vnde
hec syncheton quedam figura. quādo scz
due orationes iungunt in vnam.

Antheteton. ponitur ab ysidoro in libro e-
rhimologiarū. & non a donato. Et scdm
eum fit vbi contraria contrarijs compo-
nunt. & sententia pulcritudinem reddūt. vt illud
Frigida pugnabant calidis. humentia siccis. mol-
lia cum duris. sine pondere habentia pondus. Et di-
citur ab anti qd contra. & theton qd est positio. q
si contraria positio. Vnde a tullio appellatur hec fi-
gura conerarium. Doctrinale vero vbi agit de co-
loribus rhetoricis dicit. Verba p anticheton respō-
dent vltima primis. Sunt daniel noe iob casti rhe-
torqz mane. Vide in antheteta.

Antheteta scdm grecis mū fit. qndo pma
sentētia contrariā alecti. Vt in primis
duobus versibz boetij. Carmina q quon-
dam studio florente pegi. Flebilis heu mestos co-
gor mire modos. Et appellat a quibusdam antiche-
tis. Est autē antheteta contraria positio. vel locu-
tio. Et dicitur ab anti. qd est contra. & thesis quod
est positio. scilicet vbi contraria contrarijs oppo-
nunt. quasi contraria sententia oppositio. Papias ve-
ro dicit. Anticheton vbi cōtraria cōtrarijs oppo-
nunt. & pulcritudine sentētie reddunt. vt Frigi-
da pugnabāt calidis. hu mētia siccis. Antheteta gre-
ce cōtraposita latine. vt contra malum bonū. Per
infamiā & bonam famā. oppositiones sūt. quasi cō-
tra thetam lrām. Vnde vt pauit papias manifeste
distinguit inter anticheton & antheteta. Hec etiā
dicitur syndysmos.

Palage ponitur ab ysidoro sub scemate
in doctrinali qd in coloribus rhetori-
cis. Et fit fm ysidorum. quoties p cōtra-
rium verba intelligunt. vt date classibus ventos.
cū econtrario classes ventis & non ventos classi-
bus demus. Item pflauit fistola buccas. Item i hie
remia. Mittere lignum in panem eius. id ē. panē in
ligno. hoc est christū in crucē. Et dicitur ab ypa. qd
est mutatio. & logos quod est sermo. qsi mutatio
sermonis. Vel dicitur ab ypos. qd est sub. & aleon-
quod est alienū. & logos qd est sermo. quasi aliena-
tus sermo. & reduciē ad methaphorā reciprocā.
& sic causa metri. vel ornatu. De hoc etiā infra
dicam vbi dixerim de antiptosi. Vpalage vō
scdm huguicionē est cōuersio casuū vī cōstructio
num. vel quādoqz totius sentētie. Hec de scema-
te & ei? speciebz dicta sūt. Amō d tropo videā?

Sequitur nūc vltra de tropis.

Tropus. est dictio translata a
ppria significatione ad ppriam
similitudine ornatus necessita-
tis ue causa. Tropos grece. la-
tine modus locutionis interp-
tat. & dicitur tropos conuersio
quia talis modus loquendi con-
uertit significationes & orationes. & ppter hō differre
ab alijs figuris. Methaplasim? em respōdet barba-
rismo qui est viciū dictionis Scema solocis mo. q
est viciū orationis. Sed tropus improprietate sen-
tentie est excusans. Et notandū. q in tropo tria

sunt cōsideranda. scz res trāslata. & res ad quā fit
translatio. & similitudo eaz. ut cū ponit agn? p
homine. Vt em dicit aristoteles in. vi. thopicozum
Omnes em trāsferentes fm aliquā similitudinē trās-
ferunt. Et scias. q ut dicit augustinus in li. de
ciui. dei. xx. Locutiones tropice pphetis & pheti-
co more miscentur. ut ad intellectum spiritualem
intentio sobria cuz quodā sancto ac salubri labore
pueniat. Pigricia vero corpalis. vel inerudite atqz
mexercitate tarditas mentis contenta lrē supficie
nichil putat interius requirendū. & ut vult ysi-
dorus erhimologiarū primo. Qm tropoz nomia dif-
ficillimum ē annotare. Sed ex oibus donatus ere-
decim vsui tradenda cōscripsit. Scindū tamen
q allegoria diuiditur in septē spēs. Vpbaton i quā
qz. Omoenisis vero in tres. & sic sunt viginti octo
species. scz methaphora. cathacresis. methalēsis. me-
thonomia. antonomasia. epythēro. sinodoche. ono-
matopeya. pifrasis. Vpbaton cuius quāz sunt
species. scz hystorologia. vī hysteronproceron. ana-
strophe. penthesis. chemesis. sineresis. Item yphole
Item allegoria. cuius septē sunt spēs. scz yronia.
antifrasis. enigma. carientismos. paroemia. sarcos-
mos. antismos. Itē omoenisis. cuius spēs sunt tres
scz ycon. pabola. pa digma. De pōictis per ordines
videam?

Methaphora. est rerum verborumqz tran-
slatio. Et ut dicit ysidorus. loquens
de methaphoris. Hec atqz alie tropice lo-
cutiones ad ea que itelligenda sunt. ppterea figura-
tis amictibus obtegunt. ut sensū legētis exercent
& ne nuda atqz impetu pōita vilescāt Hec autē fit
quattuor modis. scz ab aīali ad aīmale. ut Thiphī
aurigam celeres fecere carime. Hic nāqz trāslatō fit
inter duo aīalia. scz inter aurigam & gubernatorē
Thiphis ei gubernator fuerat nauis algi. Auriga
vero pprie dī quilibet regens currū Fecit itaqz trā-
slatōem inter duo aīalia dum aurigaz posuit p gu-
bernatorē. Nā ut donatus subdit Et auriga & gu-
bernator aīam habent. Itē fm bedam fit hic pām?
modus cum dicit. Quare fremuerūt gētes. & Do-
minus q eripuit me de maibus leonif. & de maibus
vrsi. & Si sumpsero pēnas meas ante lucē. Nam
& hoies & bestie & volucres aīaz habēt. Ab maīa
li ad maīale. ut Pelagus tenere rates. Nā & pela-
gus & rates aīam non habent. In hoc autē facta ē
trāslatio. qz cum pelagus pprie retinere & circū-
dare rates siue naues intelligat. nunc rates ipm pe-
lagus tenere dicunt. Itē cum dicitur Aperi portas
tuas libane. & Qui pambulāt semitas maris. Trā-
slatio em est a ciuitate ad montē. & a terra ad ma-
re. quoz nullū aīam habet. Ab aīali ad iāiale. ut
Exiccatus ē vertex carmeli. hoies em & nō mōtes
verticē habent. Itē Athlantis cinctū assidue nubi-
bus aeris. Dimifex caput vento quassat & ymbri.
Nā ut hoies aīales sunt. ita mons non habet aīam
cui mēbra homis ascribunt. Caput em humerus &
hmōi mēbra homis sunt. Virgili? autē hic transtu-
lit a re aīali ad iāiale caput. id est ab hoie ad mōtē
Ab inaīali ad aīale. ut Auferā a vobis cor lapideū
Non em lapis. sed homo pprie cor & aīam habet.
Hic trop? scdm bedā & ad deum fit multifarie. ut
Sub vmbra alaz tuaz ptege me. A feris. ut Domi-
nus de syon rugiet. A mēbris humanis. ut Quis
mensus est pugillo aquas. & celos palmo ponde-
rauit. Ab hoie interiori. ut ibi Inueni dāuid filiuz
yessē virū scdm cor meū. A motibz humane mētis.

ut **T**unc loquetur ad eos in ira sua. & Penitet me fecisse hominem. & Zelatus sum syon zelo magno. Et multa huiusmodi. A rebus insensibilibus. ut ecce ego stridabo super vos. sicut stridet plastrum onustum feno. Qui videlicet tropus in communi locutione usitatus est. ut cum dicitur Fluctuare segetes. gemmare vites. floridam iuuentutem. **S**ci re etiam debem? ut dicit donatus esse methaphoras. alias reciprocas. alias pris vni? ut Naues volant. segetes fluctuant. vel vites gemmant. Hoc autem dicit. quia videlicet quedam methaphora sunt communes. ut Thiphin aurigam celeres fecere carine. Vel naues volant. quia quemadmodum in nauis auriga dici potest. ita in curru communiter gubernator. vel Naues volant. quia sicut dici potest. Naues volant. ita communiter dici potest. aues natant. Quedam vero non sunt communes siue reciproce. sed vnius partis. ut si dicam. Verticem montis. non enim potest pro vertice dici cacumen bovis sicut dixit. Verticem montis. vel vites gemmant. non enim potest dici. gemme vitent. vel Segetes fluctuant. non enim in vicem potest dici. Vnde segetant. Vidor? etiam dicitur methaphora. aut parca vni? e. ut fluctuare segetes. non enim potest dici. segetare fluctuare. Aut antistropa. id est. reciproca. ut Remigium alarum. Nam & ale nauium. & alarum remigia dicuntur. Hoc etiam dicitur huguicio. Et dicitur methaphora a metha quod est trans. vel de vel iuxta. & foros. quod est ferre. Inde hec methaphora. id est. similitudo vel alicuius rei vel verbi usurpata translatio. Vnde & a tullio tropus iste vocatur translatio. Et ut dicit augustinus? In methaphoricis locutionibus sensus literalis est. & non quem faciunt verba. sed propter quem verba fiunt. **I**tem scias. quod natura vnius cuiuscumque rei ex diuersitate componitur. Et ideo in sacro eloquio per rem quilibet licite diuersa figurantur. sicut plenius dicam in quinta parte in leo.

Cathacresis est usurpationis alieni nominis cum proprium deest. ut cum parricidam dicimus qui occidit fratrem. Et piscinam qui pisces non habet. Hec enim nisi extrinsecus sumeretur suum vocabulum non haberent. ut dicit donatus. Beda vero sic dicit. Cathacresis. est abusus nominis aut verbi ad signandam rem quam propria appellatione deficit. ut Ponas veteres vectes in quatuor angulis mense per singulos pedes. & sextum saguz in fronte tecti duplices. & ibi. Confringet cornua arcuum & labium calicis & rapandi labij. Hec a methaphora differt. eo quod illa vocabulum habet largit aliud. hec quia non habet proprium. alieno vti. Pedes quippe & frons & labium & cornua hominum tantum sunt & animantium. non etiam rerum insensibilium. quod nomina si prefatis rebus non imposuisset scriptura quod proprium his diceret non haberet. Ad hunc tropum pertinet quod scriptum est. Est autem hierosolimis probata piscina. a piscibus enim vocabulum accepit aqua que nequaquam propter pisces. sed ad lauandas ut asserunt hostias collecta est. Vnde & probatice cognomen sortita est. Et dicit cathacresis a catha. quod est ab. & cresis quod est usus. quasi abusus nominis. Hec figura excusat acirologiam. & hic tropus vocatur a tullio abusus.

Methalensis est dictio gradatim pergens ad id quod ostendit. & ab eo quod precedit id quod sequitur insinuat. ut labores fructuum tuorum manducabis. Labores enim posuit pro his que laborando acquirunt homines. secundum bedam. Vel

methalensis est distinctio gradatim pergens ad id quod ostendit. sed de causa euenire ad causatum per multa media. ut Post aliquot mea regna vides mirabar aristas. Hic enim gradatim pergit dictio vel distinctio ad id quod ostendit. quia per aristas segetes per segetes estates. per estates annos intelligere debem? Ergo post aliquot aristas. post aliquot annos virgilius intelligi voluit. Quod igitur sic per multa media differt a methaphora. que licet procedat ab aiali ad aiatum. vel eoduerso. facit tamen hoc sine medio. Excusat autem hec figura acirologiam & cacephatam. Et dicitur a metha. quod est trans. & lenis. quod est sumptio. quasi transumptio. quia significatum vnius transsumitur ad significatum alterius. Vel dicitur a metha quod est ad. & lenis quod est sumptio. Inde methalensis. quasi assumptio. quia vnius post aliud assumitur. & vocatur a tullio gradatio.

Methonomia est veluti quedam transnominatio. Huius multe sunt species. aut enim contentum ponitur pro contento. ut Theatra plaudunt effundite ydrias. id est. vinum vel aquam que est in ydriis. Item prata mugit. id est. boues qui sunt in prato. vel hierusalem que occidis pro pheras. vel Nunc pateras libate ioui. id est. vinum contentum in pateris. id est. in vasis illis. Aut contentum pro continere. ut Dimitte arcam ire & aspicias ut habetur in primo regum. Non enim (ut dicit beda) arca. sed plastrum quo continebatur arca vel boues ire poterant. Item vima coronat. id est. ciphos implent usque ad summum vinum. Aut inuentor pro inuento. ut Sine cerere & libero venus friget. exemplum est terentij in comedia. Ceres sicut poetas dicit fuisse dea & inuentrix frumenti. & liber inuentor vini. Per istos ergo inuentores signantur inuentiones siue inuenta. Per venerem intelligitur concubitus. ut sic sensus. Sine cerere & libero friget venus. id est. sine pane & vino deficit voluptas. Item. Vulca? mittit sagittas. id est. ignis. Aut econuerso. inuentum pro inuentore. ut vinum precamur. id est. libere vini inuentorem. Item pro efficiente effectus. ut frigus pigrum. id est. efficiens pigriciam. & Timor pallidus. id est. faciens pallorem. Aut econuerso effectus pro efficiente. ut Spumantia frena. id est. equus. Et etiam cum materia ponitur pro materiato. ut accinctus ferro. id est. gladio. Vel consequens pro antecedente. ut Pallet. id est. timet. Et dicitur a metha. quod est de. & onoma. quod est nominatio. vel nomen. quasi denominatio. quia unum pro alio nominatur. Vnde & hic tropus a tullio vocatur denominatio. Vel dicitur a metha. quod est trans. & onoma nomen. quasi transpositio nominis. Hug. ei dicit sic. Methonomia componitur a metha propositione greca. quod est trans. & onoma nomen. & dicitur hec methonomia methonomie quedam figura. sed transformata ab una significatio ad aliam. & fit multis modis. Cum retinens ponitur pro contento. vel econuerso. Vel cum inuentor pro inuento vel econuerso. Vel cum efficiens pro effectu. vel econuerso. Vel cum possessor pro possessione. vel econuerso. Vel cum materia pro materiato. vel econuerso. Vel cum id quod fit ponitur pro eo pro quo fit. vel econuerso.

Methonomasia est significatio uice proprii nominis posita ex accidentibus. videlicet propria significans personam. Et fit tripliciter. Ab animo. ut magnanimus. i. cneas. Supbus. i. dyabolus vel dyabolicus. Vel ut dicit beda. Ab animo. ut nunquid tu percussisti supbum. A corpore. ut Spum? altitudinis sex cubitoz & palmo. Ab elatione autem

aimi dyabolus. A q̄ntitate corporis significat. golyas gigas. Extermsecus. ut infelix puer. id est. troylus. Et hoc sic pluribus modis. Nam sc̄dm bedam in plures species diuiditur. Fit enim vel a genere. ut Nunquid omnibus vobis dabit filius ysai agros. i. nobilis dauid. Vel a loco. ut auctoz secte nazareorum. id est. paulus. Vel ab actu. ut Qui tradidit illum dedit eis signum. scilicet iudas scarioth. Vel ab euentu. ut Discipulus quem diligebat hiesus. id est. iohannes. Per hunc tropuz ipse dominus hiesus christus aliquando designatur a genere. ut Ofanna filio dauid. A loco. Qui sedes super cherubim maifestat. Ab actu. ut Peccauit. quid facia tibi o custos hominum. Fit ergo anthonomasia. cum commune alicui appropriatur. ut per apostolum paulum. Per prophetam dauid. Per virginem. maria. Per urbem. romam intelligamus. Vnde fm huguicione. Anthonomasia est quando illud nome qd est commune pluribus appropriatur alicui. In doctrinali sic dicitur. Anthonomasia solet excellencia dici. Si nomen proprium taceas ponēs generale. Et dicitur ab anti. quod est contra & noma qd est nomen. & thesis quod est positio. quasi contraria & impropria positio nomis pro nomie. Vel dicitur ab anti quod est pre. & onoma quod est nominatio. q̄ si precellens nominatio. Vel dicitur ab anti. qd est contra. & onoma qd est nomen. & vsi. quod e egle quasi contra eglitatem nois

Epytheton. est preposita dictio proprio nomi. sc̄dm donatum. Fit em̄ epytheton cum adiectiuū nomi proprio supponit. ut Dilectus deo & hominibus moyses. & Misericors & iustus dominus. & Iustus loch oppressus. Fit autem tribus modis epytheton. Ab aimo. sic Sapiens plato. A corpe. sicut. Magnus gygas. Extermsecus. sicut diues heros. Et hec que exteri sunt mutur diuidunt in plures species. Descendunt em̄ a loco. ab actu. ab euentu. Grecism? plane dicitur Si proprie pprium dicas epytheton hic est. ut albus cignus. coruus niger. nox humida. Vñ q̄ndo proprie tas intelligit in substantiuo. ut dauid fidelis. deus iustus. famis pallida. vire? vera. Et ita adiectiuū proprie adiecitur substantiuo. In doctrinali sic dicitur. Fiat epytheton si dicas tristitia bella. Et dicitur ab epy quod e supra. & theton vel thesis. quod e positio quasi propria adiectiuū suppositio. Et differt ab anthonomasia. quia anthonomasia pro vice nominis ponitur. ut vrba pro roma. apostolus pro paulo. Epytheton nunq̄ est sine nomine. vide etiam in quarta parte i suo loco.

Synodoche. e significatio pleni intellectus capax. cum plus minus ue pronunciat. Aut em̄ totū a pte ostendit. ut Verbus caro factum e. & eram? in nauī vniuerse aime centum septuaginta sex. Hic em̄ min? dicitur pl? significat aut econtra a toto ptem. ut ppter parascuen iudeorum. qz iuxta erat. in monumentū posuerūt illū & tulerunt dominū meum. & nescio vbi posuerūt eum. dñm dicit. eū solū dñi corp? quereret. Plus em̄ dicens minus significat. Quod tractans gregorius dicit in omelia. Notanduz iuxta historiam. q̄ mulier non ait. tulerūt corpus domini mei. sed tulerunt dominū meū. Vñ us nanqz sacri eloquiū e ut aut aliq̄ndo ex parte totum. aliq̄ndo vō ex toto ptem significet. Ex parte em̄ totū significat. sicut dicit iacob filijs scriptum est. Quia descendit iacob in egypto i aiabus septuagita. Neqz em̄ sine corpib?

aimē descendebāt. sed p solam aim tot? homo significatur. qz ex parte totū exprimit. Et solū domini cū corp? in monumento iacuerat. & maria non domini. sed sublatū corp? dñi querebat. videlicet ex toto designās ptem. Hug. vero dicit. q̄ synodoche est que dā figura. cuius quod pris e attribuit toti. & econuerso. Et e etiam qdam color rhetoricus. & appellatur apud latinos intellectio. Et e intellectio totius p ptem. vel pris per totum. vel vnus p plura. vel pluriū per vnū cognitio. Et dicit synodoche a sin. qd est con. & odoche. quod est captio. vel expectatio. qz p intellectum pris capie & expectat intellectus totius. & econuerso. Memisse autē debem? (ut dicit donatus) cū sit a pte totum ab insigniori pte faciendum est. De synodoche etiam in fra dicam cum agam de allotheca in capitulo de sintesi.

Onomatopeya. est nomē de sono factum vel fictum. ut stridor porte. Coruus a crocicando. Et siliter pprietas animalū ut Rugitus leonis. & balat? ouis. Timabulum a timē. Et notandū. q̄ nomē fictū aliquādo e nomen ipsi? soni. ut tinitus. qui e nomen sonitus auris. Aliq̄n e nomen habentium sonū. ut caratantara. Et dicitur ab onoma. qd e nomen. & thesis qd est positio. & poio. qd e fingo. quasi positio ficti nois. Et accipit hic nomen large p qualibet pte orationis. Et scias. q̄ onomatopeya aliquādo ita large sumit q̄ etia; comprehēdit verbi affirmatōez sive tropū qui dicitur rematopeya. fm hug. vide plen? de hoc suo loco infra in q̄nta pte.

Perfrasis. est circūlocutio q̄ fit dupliciter aut ornāde rei causa. scz pulcre plōgādo materiam. Vnde virgili? Et iam prima no uo spgebat lumie terras. Titani croceū linquef auroa cubile. Quasi dicat. Iam lucebat aut dies ortus erat. Item paul? ad corinth. Scimus. q̄ si ter restris dom? nostra hui? habitacōnis dissoluatur qz edificatōnem ex deo habem? domuz non manu factam eternā in celis. Aut causa vitāde fedicitatis ut Placitū iugis pete ei? ifusus gremio. Itē ad romanos ait apulus. Femie eoz mutauerūt naturalez vsū i euz vsū q̄ e conera naturā. Similiter autē & masculi i masculos turpitu dinē opantes rē. Itē iste soluit tributū vneris. Quotiens igitē honestā rem honestiorē p circūlocutionē facere volumus pifrasis dicitur. ut auras vitales carpit. i. uiuit. Similiē cū turpem rē p circūlocutionem uerboz honesta mus pifrasis est ut patuit. Vnde i doctrinali dicitur Perfrasis circūloquiū de iure uocat. Cum uerbis curas attollere rem tibi gratā. Aut i re turpi uerbis non turpib? uti. Et ut dicit hug. Peri qd est circū cōponit cū frasis. qd est locutio. Inde perfrasis. id est. circūlocutio. cū una res plurib? uerbis significat & describit. & in rhetorica iste modus loq̄ndi dicitur circūlocutio. Et scias. q̄ pifrasis q̄ fit i oratione differt ab anthonomasia & epytheton que fiūt i dictione. Item hec oblique ordināt ad laudem ul' uituperiū. illa uero directe.

Perbaton est qdam transcensio uerboz ordinem turbans. Cui? qnqz sūt species scilicet ysterologia. uel ysteronproteron anastrophe. parēthesis. themesis. sineresis. Et dicitur ab yper quod est supra. & baton. quo est materia. quasi transcendens loquendi materiam. & excusat pleonasmō. Vel secundum huguicionem dicitur uel componitur ab yper quod est super. & batō.

quod est gradus. et inde hec yperbaton. id est. longa & supergrediens constructionis. vel sententie trascensio scilicet cu verbu aut sententia ordo mutatur.

Ysterologia. vel ysteronproteron. est sententie cu verbis ordo mutatus. ut. Torrere parant flamis & frāgere saxo. Qd sic intelligas. Ysterologia. est mutatus ordo sententie cum verbis. ut in predicto exemplo. Torrere parant zc. Primo em solet in mola frangi triticum & postea torredi. id est. flamis coqui. Ergo & sensus & verba confunduntur. Itē virg. *Moziamur et in arma ruamus. Item. Nutrit & pepent. Item & vomit & potat. Item psalmus. Hic accipiet benedictionem a domino. & misericordiam a deo saluari suo. Nam ut dicit beda. Prius dominus miserā do iustificat impium. & sic benedicendo ornat iustum. Dicit autem ysterologia. ab yster quod est ultimus. & logos quod est sermo. quasi sermo vel timus. scilicet pposterus. Vel dicitur ab ysteron quod est post & logos quod est sermo. Inde ysterologia. i. pposterus sermo. Sed ysteronproteron dicitur ab ysteron. qd est ordo. & proteron. quod est pposterior ratio. quasi ordo pposterus. Vel dicitur ab yster. quod est ultimus. & prothos quod est primū. quasi pro ultimo primū. & p primo ultimum.*

Steronproterō. est sententia ordine mutata. scilicet conuersio recte sententie. Ysteron em interpretatur videre. proteron conuersio. ut dicit hug. vide i yster

Anastrophe. est verborum emastrophe. ordo preposterus. ut Italiam contra. p contra ytaliam. Quotienscuq; sensu in tegro permanente verba tantum mutantur. Anastrophe dicitur. ut Italiam cōtra. Debit em dici. Contra ytaliam. eo qd prepositio semp debet pponi. Similiter & in iob. Quā obrem ego despectabor dominū. pro ob quā rem. Vnde doctrinale. Dicitio si subsit cum sit precedere digna. Fiet anastrophe sic surgit mare litorea contra. Et dicitur ab ana. quod est sursum. & strophos. quod est conuersio. quasi recti ordinis conuersio. Vel ab ana. qd est re. & strophos quod est missio. quasi retro missio. quia qd debere pponi retro mittitur. Vel dicitur ab ana. qd est re. & strophos qd est conuersio. Inde anastrophe id est. retro conuersio. vide in suo loco.

Parenthesis. est interposita ratiocinatio diuerse sententie. ut eneas (neq; enim patrius consistere mentē passus amor) rapidum ad naues pmitte achatez. Sedm donatū. quotiens sententia inchoatur. eiq; interponit quelibet ratiocinatio parenthesis ē. ut in predicto exemplo. Debit em dicere. Eneas rapidum achate pmitte ad naues. & sic demū subiugere. Neq; ei patri? a mor passus est consistere mentem. Item apostolus ad galathas. Cum vidissent gratiā que data ē michi (qui cū operatus est petro in apostolatu. operatus ē & michi) inter gentes. iacob? cephas & iohannes dexteris dederunt michi & barnabe societatis. Vt parenthesis ē sententie interpositio. qua ex medio remota integer sermo pcurat. ut *Dij ceptis* (Nā nos mutastis & illas) aspirate meis. Et dicitur a para quod est inter. & thesis quod est positio. quasi in

Themesis. ē vni? opōiti aut interpositio. simplicis vbi sectio. vna dictioe v? pluribus interiectis. ut. Septem subiecta trioni. Hoc compositum nomen septentrioni. diuiditur & interponit vna dictio. scz subiecta. ut Septē subiecta trioni. p eo qd ē. Subiecta septen

trioni. Vñ doctrinale. Dat themesis binas in pres dictio secta. Est bozee regio septē subiecta trioni. Itē Saxo cere diminuit brum. p cerebrū. Et diuidit hoc simplex verbū. scz cerebrum & dictio vna interponitur. scz cōminuit. Itē Masili portabāt iuuenes ad litora tanas. Hic simplex verbū diuidit. scz masilitanas. i. de masilia plūs. qd ē vrbis gallica diuiditur. & plures dictiones interponunt. scz portabant iuuenes ad litora. Hec tropi species ut dicit beda. nō facile in scripturis sanctis qd ex hebreo v? greco sermone translate sunt potest inueniri. & ē huiusmodi. Hiero qd genuit solimis dauidica proles. Hoc ē hierosolimis. Et dicitur themesis a themos. quod ē diuisio vel sectio. Diuiditur em siue secatur vna dictio ab alia per ea que interponuntur. Vel dicitur a teneo teneas & hec memeris. quod ē diuisio quasi tenens diuisionem.

Yncresis. ē yperbaton ex omi parte ofusus. ut Tris nothus arzeptas i saxa latētia torquet. Saxa vocant ytali. medijsq; in fluctibus aras. Est em ordo. Tris. scz naues arzeptas. nothus. i. ventus in saxa torquet. que saxa in medijs fluctibus latētia ytali vocant aras. sm donatum. Itē nos virtute lauat qui labē crimina ornat. Et ē ordo. Ille qui lauat labem criminis ornat nos virtute. Et dicitur a sin quod ē con. & cresis. quod ē fusio. quasi cōfusio. Vel dicitur a sin. quod ē con. & chaos confusio. Ibi em ordo sententie verborumq; simul cōfunditur et quia fit i pmutatōe ordinis duarum dictionum. & vtraq; excusat cace

Yperbole. ē dictio fidem exceperbaton. dens augēdi minuēdi ue causa. Augēdi ut iste ē nūe candidior. aquilis velocior leonib? fortior. Minuēdi ue. ut Terzebit te sonie? folij volantis. & Denigrata ē sup carbones facies eorum. & iste ē tardior testudine. Vnde doctrinale. Transcensus veri manifestus yperbole fiet. Et dicitur ab yper. quod ē sup. & bole. quod ē sententia. vel fides quasi supra sententia. vel fidem. & excusat capinosum. Hic tropus vocatur a tullio superlatio. & contrariā huic tropo litote dicitur ifra dicitur

Allegoria. ē tropus quo signatur aliud qd dicitur. ut Est iam tēpus equum fuman tium soluere colla. Virgilius em cum de hoc diceret. non vere dicebat soluenda fore colla e quorum. sed carmē finitendum significabat. Item i euangelio iohānis. iij. Leuate oculos vestros & videte regiones. quia albe sunt iam ad messē. Hoc ē intelligite. quia populi iam pati sunt ad credendū. Et vocatur hic tropus a tullio pmutatio. Et dicitur ab alleon quod ē alienum. & logos quod ē sermo vel goro. quod est dicere. Vñ allegoria. i. alieniloquium cum aliud sonat & aliud intelligitur. pcpue oppositum. & ideo allegoria differt a metaphora. vbi licet aliud. non tñ signatur oppositum. De hoc require infra in quita pre i suo loco. Itē infra post antisimos. Huius multe sunt species ex quibus emimēt septē. scz yronia. antifrasis. enigma. carictif mos. paroemia. sarcosmos. antisimos

Yronia ē tropus p cōtrariū qd conatur ostendē. id ē. tropus ostēdens id p cōtrariū qd conat. i. vult. ut i libro regum. Clamate voce maiori de? ei baal fortitā loquit ul? i diuersorio ē. aut dormit ut excite? Hanc nisi quitas pnuiciatōis inuerit oficere videbit qd negatē cōtēdit. sm donatū Hug. eni dicit. Yronia ē sententia pnuiciatōi pcrariū hās intellectū. scz sic. Lauda ns

ut vitupare intelligat. Et dicitur ab yron quod est contrarium & onoma nomen quod facit pronuntiationem contrariam intellectui. Vel dicitur ab yron quod est eleuatio. Debet enim fieri cum quadam eleuatione vocis. Vnde a tullio vocatur ex elamatio. & secundum quosdam quicquid est dicitur verbis aliquid & negare possumus & confirmare. yronia dicitur potest. & differt ab antifrasi. ut in antifrasi dicitur.

Antifrasis est vniuersi verbi yronia. ut Belium. hoc est mimes bonum. Lucus quod non luceat. Parca quod mimes parcat. Manes quasi mites. cum sint terribiles. De istis grecismus dicit. Lucus & officium bellum libitina quod parca. Ita per antifrasi dicuntur nomina quicquid. Beda dicit quod hic antifrasis est. Amice ad quid venisti. Secundum huguonem dicitur antifrasis est sermo contrarius intelligendus. Et dicitur ab anti quod est contra. & frasis quod est locutio. ut Lucus quod luce caret. Et differt ab yronia quod yronia pronuntiatione sola etiam indicat quod vult intelligi. ut cum dicitur homini male agenti. Quod bonum est facis. Sed antifrasis non voce pronuntiationis signat contrarium. Sed tantum verbis suis quorum origo contraria est. Doctrinale dicit. Antifrasis sermo signat contraria dicto.

Nigma est obscura sententia per occultam similitudinem rerum. ut Mater me genuit. ea dem mox gignit ex me. Cum signat aqua in glacie coadunata. & eadem rursus effluit. Vnde doctrinale. Patre progenies occidit matris in alio. Mater me genuit eadem mox gignit ex me. Quam mater genuit. generauit filia matrem. Item de omedete exiuit ab? & de forte dulcedo. Signat ex ore leonis fauam mellis extractam. vel Pene colube deargente. & posteriora doli ei? in specie auri. Cum significat eloquia scripturae spiritualis diuino lumine plena. Sensum enim eius interiori maiore celestis sapientie gratia resurgente. vel certe vitam sancte ecclesie partem virtutum penitus gaudentem. futuram autem que in celis est. eterna cum domino claritate fruatur. Et dicitur ab e. quod est extra. & nigmos quod est liquidum. quasi extra liquidum. id est. extra intelligibilitatem. Vel dicitur ab en quod est in. & nigma. quod est ymago. Inde enigma. i. sententia in ymagine. hoc est in obscuritate posita. Et differt secundum ysidorum ab allegoria. quod allegoria subre alia aliud significat. & sic est gemina. Enigma vero tantum sensum habet obscurum per quosdam ymagines obumbratum. Papias vero dicit. Enigma questio obscura que difficile intelligitur nisi apertur. Vide in quinta parte in suo loco.

Antismos est tropus quo dure dicta gratius siue mitius proferuntur. ut cum interrogantur nobis an aliquis nos querit. respondebo bona fortuna. Ex quo dicitur intelligi neminem nos querisse. Item. Nonne pro rachel serui tibi quare imposuisti michi lyam. vno ei leuissimo impositionis verbo inuicem quam patiebatur. quissimam rem temperantem loquens significauit. Item de filio sacerdotis dicit. Iste est de genere aaron vel consobrinus fratris derici. Et dicitur a caris. quod est gratia. & mos moris. quasi gratiosus mos. Vel dicitur ab atos. quod est flos. & mos. i. virtus. Inde antismos id est tropus floride & urbane virtutis.

Paroemia est accommodatum rebus temporibusque publicis. Reb? ut Adusul stimulum calcitra. i. supbis resiste. Temporis? ut lupus in fabula. i. tace. Ferre quoque quod homo si a lupopropus videatur amittit loquelam. Vnde Lupus est in fabula. dicitur cum aliis in media locutione tacet. & ut dicitur aliqui naturales. Lupus est animal venenosum & inficit aerem. Aer vero infectus veniens ad hominem

ipius arterias ingredere. vnde loquelam aufert. Sed si homo propus videt lupum naturaliter confortatur. & ideo non inficit. Item secundum bedam. canis reus ad suum vomitum. & sus loca in volutabro luti. & Num saul in prophetas. quorum vno cum quolibet post actam penitentiam ad vicia relabi. altero vero tunc vitimur cum imdoctum quolibet officium docendi assumere. vel aliud quid artis quod non didicit sibi met. usurpare. viderimus. Hic tropus a deo late patet. ut liber salomonis. que nos secundum hebreos pabolas dicimus. a pud grecos ex eo nomine accepit paroemia. id est proverbiorum. Et secundum huguonem para coponit cum emu. quod est modulatio. Et dicitur hic paroemia. i. rebus vel temporibus accommodatum puerbium. Verbigratia. Voluit aliquis nocere alicui & lesus est ab eo potest dicitur. Aduersus stimulum calces vel calcitras. Vel potest dicitur. Aduersus stimulum calces. dum signat aduersus resistendum. Similiter quotiens vitimur pro verbo in tempe comodo & apto paroemia est. Verbi gratia. loquaris de aliquo talia aliquid quod sibi displicent si audiret. & ille veniens subito dicit. lupus est in fabula. Vel dicitur paroemia a para. quod est iuxta. & omon. quod est deductio. vel modulatio. quasi iuxta modulatio. vel deductio. quod tacet dum narrat.

Sarcosmos est plena odio vel hostilis irrisio auxiliante modo dicitur signata. ut Alios saluos fecit seipsum non potest saluum facere. Si rex israhel descendat nunc de cruce & credimus ei. Item Omnes quos percussisti gladio mortui sunt. cum hoc dicitur alicui qui neminem gladio percussit. Huic contrariatur antismos. Et dicitur sarcosmos. a sarcos quod est caro. & ysmos quod est diuisio. quasi carnalis diuisio. i. hostilis. Vel dicitur a sarcon quod est corrosio. & mos moris. quasi mos corrosiuus. Vel dicitur a sarcos. quod est caro. & mos moris. quasi carnis mos. id est mala & amara irrisio que pugnat versus ad carnem.

Antismos est tropus multiplex numeroque virtutis. Nam antismos putatur dicitur esse quod simplicitate carz rustica. & faceta satis vrbancitate expolitum est. ut Qui bauum non odit a met tua carnia meui. Atque idem iugat vulpes & mulgeat hyrcos. Quod exponens ysidorus dicit. Qui bauum non odit pro pena ei contigit ut diligat meum. Fuerit autem meum? & bauum? poete pessimi & emuli virgilij. Qui ergo hos diligit. dicit virg. in buccol. sugillado faciat que per natura sunt. i. iugat vulpes ad aratrum & mulgeat hyrcos. Item antismos est cum dicitur. Mulier omni sagitte aperiet faretram. quasi dicitur. Omni virge virili aperiet vuluam. Item. Fili mulieris vltro vix rapietis. i. filii meretricis. dixit saul ionathe. Item apostolus. Vtina & abscondatur que uos oturbant. Et dicitur antismos. ab atos quod est flos & mos. id est virtus uel sententia. Inde antismos. id est tropus floride & urbane uirtutis uel sententie. Et est antismos contraria figura de sarcosmos. scilicet urbanitas sine iracunda. ut Qui bauum non odit etc. ut dicit hugo. Et secundum papiam dicitur antismos. Et secundum huguonem in uno loco dicitur etiam antismos sicut. ita quod est secunda littera. In alio loco dicitur antismos. ita quod non est secunda littera. & multi hoc dicunt. Antismos secundum quosdam debet dici. ita quod non sit secunda littera. & est idem quod antismos. uide supra immediate in antismos.

Quod hic quod sicut dicitur beda. Allegoria aliquando factis. aliquando uerbis tantummodo fit aliquando factis simul & uerbis factis sicut dicitur ad galath. Quando abraam duos filios habuit unum de ancilla & unum de libera que

sunt duo testamenta. Verbis autem solummodo .
ut Egre dietur virga de radice yesse. & flos de ra
dice eius ascendet. Quo significatur de stirpe da
uid per mariam virginem dominum saluatore[m] fuis
se nasciturum. Aliquando factis simul & verbis
vna eademq[ue] res allegorice significat. Factis qui
dem. ut Vendiderunt ioseph in egyptu[m] ysmacitis
triginta argenteis. Verbis vero. ut Appenderunt
mercedem meam triginta argenteis. Itē factis. ut erat
dauid rufus & pulcher aspectu. & vnxit eum samuel
in medio fratrum suorum. Verbis. ut Dilectus meus
cādidus & rubicundus electus ex milibus. Quod vtrūq[ue]
significat mystice mediatorē dei & hominū. deco[r]um
quidē sapiētia & virtute. s[ed] fuisse sanguinis effusio
ne roseū. eumq[ue] vnctū a deo patre. & oleo leticie
p[er] confortib[us] suis. Itē allegoria verbi sine opib[us] a
liquādo historica[m] rem. aliq[ua]ndō tipicā. aliq[ua]ndō tropolo
gica[m]. i. moralē rem. aliq[ua]ndō anagogē. hoc ē sensū ad
superiora ducentē figurate denūciat. Per allego
riam namq[ue] res historica figurat. cui[us] factura p[ri]mo
rum sex siue septem dierū totidem seculi hui[us] opa
tur etatib[us]. Per verbū historia. dū hoc q[ui]d dicit ia
cob p[ri]archa. Catulus leonis iuda ad p[ro]p[ri]ā ascendi
sti filii mei. De regno autē victoris dauid aliq[ui]d i
telligit. Per verbū spiritualis de christo siue eccl[esi]e
sensus elicitur. cū idē sermo p[ri]arche de p[ro]p[ri]a pas
sione & resurrectione fideliter accipitur. Allegoria
facti tropologica[m] hoc est moralē p[er]fectionem de
signat. ut Tunica calaris & polimita quā iacob pa
triarcha filio suo ioseph fecit variarum virtutum
grām. quā de[us] pater vsq[ue] ad terminū vite nostre i
dū & p[re]cepit & donauit insinuat. Allegoria verbi
eandē mor[is] p[er]fectionem designat. ut Sine lūbi vestri
p[re]cepti. & lucerne ardētēs in manib[us] vestris. Et alle
goria facti anagogicā. hoc ē ad superiora ducentem
sensū exprimit. ut Septim[us] ab adam enoch trāsla
tus de mundo. Sabbatū future beatitudinis q[ui] beati
tudo post opa bona seculi hui[us] q[ui] sex etatibus pa
gatur. electis in fine seruat figurate designat. Alle
goria verbi. eadem vice celestia gaudia demonstrat.
ut Vbiq[ue] fuerit corp[us] illuc cōgregabuntur &
aquile. q[ui] vbi mediator dei & hominū est corp[us] ibi
nimirū & nunc subleuare ad celos aīe. & celebrata
gloria resurrectionis colligunt corp[or]a sanctorum.
Nōnunq[ue] autē in vna eademq[ue] re vel verbo histo
ria. simul & mysticus de christo vel eccl[esi]a sensus. &
tropologia. & anagoge figuratim intimat. ut Te
plum dñi iuxta historiam dom[us] quā fecit salomon
iuxta allegoriā corp[us] dñicū. de quo ait. Soluite
templū hoc & in trib[us] diebus exedabo illud. Siue
eccl[esi]a ei[us]. cui dicit. Templū em[en] dei sanctū ē q[ui]d
estis vos. Siue per tropologiā quilibet fidelis. q[ui]b[us]
dicit. An nescitis q[ui]d corp[us] vestra templū sunt spi
ritus sancti q[ui] in vobis ē. Per anagogē sup[er]ne gaudia
mātionis. cui suspirabat qui ait. Beati qui habitāt
in domo tua dñe in secula seculor[um] laudabūt te. Si
mili modo q[ui]d dicitur. Lauda hierusalem dñm lau
da deū tuū syon. Q[ui]m cōfortauit seras portar[um] tua
rum benedixit filijs tuis in te. De ciuib[us] terrene
hierusalē. de eccl[esi]a xp̄i. de aīa. quoq[ue] electa. & de
patria celesti. iuxta historiā. iuxta allegoriā. iuxta
tropologiā. iuxta anagogen recte accipi p[otes]t. Iu
xta allegoriā de eccl[esi]a xp̄i dicim[us] sequētes exem
plum gregozij. qui in moralib[us] ea q[ui] de xp̄o siue ec
cl[esi]a p[er] figuram dicta siue facta interpretantur. alle
goriam proprie nuncupare solet.

O Moensis. est minus note rei p[er] similitudinē
ei[us] q[ui] magis ē nota demonstratō. & iterp[re]t
tatē similitudo. Alij dicūt omoensis q[ui] rei
vni[us] noticiā. Et d[icit] ab omos quod est vnum. & en
sis quod ē noticiā. Hui[us] sūt tres species. Vcon pa
bola. paradigma. id est ymago. comparatio. exemplū
Et scias q[ui] quotiens pro rei note similitudine itel
ligimus rem quā min[us] notam habem[us] omoensis ē.
Fit autē sic pompeij testat. aut a reb[us] ignotis. aut
a reb[us] icognitis. aut a reb[us] imparibus. Et he sunt
tres species quas annectit donat[us].

O Moensis. interpretatur similitudo p[er] quā mi
nus note rei p[er] similitudinē eius q[ui] magis ē
nota p[er] dicitō demonstratō fm hug[ui]n. Et ē idē
quod omoensis. de qua immediate sup[er] dictum est

Ycon est p[er]sonar[um] inter se vel eor[um] q[ui] p[er]sonis
accidit opatio. ut Vidi gloriā ei[us] glo
riam q[ui] vnigeniti a patre. Itē Neq[ue] nu
bent. neq[ue] nubent. neq[ue] ducēt vxores. neq[ue] ei
vlē
mozi poterūt. equales em[en] angelis sunt. ut dicit be
da. Hug[ui]n. vero dicit Vcon yconis se. ge. Et hec yco
nia yconie se. ge. & hec yconia ne. i. ymago vel si
gnum. Et ē ycon inter se vel eor[um] que p[er]sonis acci
dunt cōparatio. scz cū figurā rei ex sili gñe. conamur
exprimere. Et d[icit] ab ycon q[ui]d ē ymago vel signū.

P Arabola. est rerū genere dissimiliū opa
ratio. ut Simile est regnū celozum gno
sinapis. Item Sicut moyses exaltauit ser
pentē in deserto. ita exaltari oportet filium hominis
Item exijt qui semiat seminare semē suū. Et ut dicit
hug[ui]n. para. i. iuxta oponit cum bole. q[ui]d ē sententiā
Inde pabola. id ē similitudo siue comparatio ex dissi
milib[us] reb[us]. sic est cū lucan[us] opat cesarem leoni. n[on]
ex suo. sed ex alio gñe similitudinē faciens. Et dicit
pabola quasi iuxta sententiā. Non em[en] ip̄a ē sententiā
q[ui] sonat. sed iuxta sententiā. Vñ pabolic[us] ca cum.
id ē similitudinar[um] r[ati]o. nū. vide de hoc in suo loco

P Paradigma. ē p[ro]positio vel enarratio. exē
pli hortātis aut deterrētis. Hortātis. ut
Helias homo erat similis nob[is] passibilis
& oratōe orauit ut non plueret sup[er] terram & non
pluit. Itē in euangelio. Respicite volatilia celi. quo
niam non serunt. neq[ue] metūt. neq[ue] gregāt in ozrea
& pater vester celestis pascit ea. Deterrētis. ut In
illa hora q[ui] fuerit in tecto & vasa ei[us] in domo non
descēdat tollere illa. & q[ui] in agro similiter n[on] redeat
retro. Memores estote vxoris loth. scdm bedam.
Et ut dicit hug[ui]n. Paradigma oponit a para. q[ui]d est
iuxta. & digma. q[ui]d est dignitas. vel nome[n] decus.
laus & gloria. Et dicitur h[oc] paradigma gmat[is]. id ē
p[ro]positio exempli. vel exemplum dicti vel facti ali
cuius ex simili vel dissimili gñe. dueniēs ei quam p[ro]
ponim[us] rei. ut Tā fortiter perijt apud yponem sci
pio q[ui] v[er]ice catho. Vel paradigma scdm alios dicit
a para. quod ē iuxta. & digma sententiā. q[ui] iuxta se
tentiā rei ostēdit. & sic differt ab allegoria. Et q[ui]
omoensis & etiā paradigma d[icit] similitudo q[ui]dā. Ideo
dicit ysidorus agēs de paradigmate. q[ui] similitudo fit
tribus modis. Q[ui]q[ue] a pari ad parē. Q[ui]q[ue] a maio
ri ad minus. Q[ui]q[ue] econuerso a minori ad maius.

Hec de scemate & tropis a donato posit[us] deā
sufficiāt. Nūc de colorib[us] rhetoricis & de q[ui]busdā
figuris q[ui] nō ponūt a donato vel p[er] s[ed] cū figuris lo
cutionis. sunt tñ in honore in theologia. & possūt
reduci ad scemata vel tropos mixtim videam[us]. Co
lores em[en] liciti sūt sermones. & multi colores cōue
niunt cum figuris locutōis.

De coloribus rhetoricis.

Colores autē rhetorici. et figure p̄dicte de quibus hic itendi mus sunt sexagintadue. scz. Adiecti agnominatio. antimetabola. antipofora. antitheta. antitheton. antropospatos. aposiopesis. apostrophe. articulus. Braciologia.

Catipolis. climax. cōplexio. cōcordia. cōplicatio. cōiunctio. contentio. cōtrariū. cōuersio. correctio. Diaforosis. diastros. diffinitio. dubitatio. Ebasis. emphasis. endiadis. epyrocesis. epylogus. epynone. ethiopeya in suo loco ē. embasis. euphonia. euphemismos. exalage. exclamatio. Fantasia. Grada: tio. Ypalage. ypofoza. Lepos. litore. Occupatio. oliopomenon. omopasia. omophosis. Pizantia. p̄cisio. p̄fonesis. p̄fopopeia. p̄thescosparalange. Ra: tiotatio. repetitio. Sniā. sinehesis. somothophea. subiectio. Traductio. trāsicio. tropologia.

Adiunctū vel adiunctō. est qñ res cōprehen dit et nō iterponitur verbū. s; p̄i? aut in fine locatur. ut extinguit sp̄m siue morbz? siue senectus. Itē morbo vel senio forme deez? eua:

Conominatio. sic qñ dictiones cōiunctur. plures iungūtur i principio aut i fine sillabē sensu tñ dissimiles. ut Curia curarū ge nericx nuerixq; maloꝝ. Inuictis victos inhonestis equat honestos. Hic color cōuenit cum quadā spe cie scematis que dicitur paranomasia.

Antimetabola. est mutatio sermonis cū s̄ma ut Nō ut edas viuas. s; edas ut viuere possis. Vñ doctrinale. Cū verbis vertit anti: metabola sensum. Non ut edas viuas. sed edas ut viuere possis. Et d; ab anti quod ē cōtra. et meta qd est trans. et bole quod ē sententia. quasi transla ta cū cōtrarietate verborū sniā. & reducitur ad tropū qui d; metaphora. Vel ut dicit hug. Antimeta bola ē cōuersio verborū q̄ ordine mutato cōtrariū efficiat sensus. ut Nō ut edam viuo. s; ut viua edo & declinat hęc antimetabola antimetabole. v; hęc antimetabole antimetaboles.

Antipofora. que a grecismo ponitur sub sce mate. ē respōsio tacite obiectōi facta. ut Nil mihi referbas ateamē ipse veni. Et di citur ab anti qd est cōtra. et foros quod ē fari v; di cere. Inde antipofora quasi dicitio cōtra illud qd posset obici. Vñ doctrinale. Respōdes ad ea tibi que sunt obiectōda. Das antipofora cū nō tñ obiecti atur. vel dicitur ab anti. et foros quod ē ferre. qua si contra ferre obiectōni respōsionem.

Anitheta ē quedā figura de qua supra dixi in capitulo de scemate quasi in fine.

Anitheton est quedā figura de qua sup̄ di ctū ē i caplo de scemate quasi in fine.

Antropospatos. est hūana passio. qñ quod est hois attribuitur deo. ut de? irascitur. gaudet. Vñ psalmi. Dñe ne in furore tuo arguas me. neq; i ira rē. Et dicitur ab antropos quod ē hō & passis vel patos quod ē passio quasi humana passio. Et ponitur i doctrinali inter colo res vbi sic dicit. Si que sunt homis assignātur dei: tati. Antropospatos ē sic sepe dei legis ira. Dicitē etiā antropospatos qñ ecōuerso quod ē dei ateri: buitur homi. ut fulmiare. tonare. ningere. plue.

Aposiopesis. est valid? defect? orōnis. vñ Priscē in minoꝝi ponit exemplū terentij in eunuchō. Ego ne illā. que illū. q̄ me. que me

nō. Deest vnicuiq; cōstructio plene oratōis. Ego ne illā digner aduētū meo. q̄ illū p̄posuit mihi. que me spreuit. que me nō suscepit heri. Et dicitur ab apo qd est defect? & vsios quod ē equale siue sub stantia. et passis quod est passio. quasi equalis de: defectus vel substācialis passio. vel a poio is. quod ē fingere. quasi fictio equalis defect?. Vel secūdu pap. aposiopesis ē cū id quod dicitur videbatur silentio intercipimus. ut quos ergo semotos p̄stat cōponere fluct?. suspensa locutio. Et ut dicit alex ander. differūt ethiopehis et aposiopesis. quia in ethiopehi certū est quod subintelligi queat. ut hęc secū. deest em loq̄batur. Sed i aposiopesi mltis mo dis potest fieri suppletio. ut si introibūt i requiem meā. suppleri potest mirū erit. v; nō credatur mihi vel aliud huiōi. Et fiunt huiōi defectus in penis et in p̄mijis i theologia. ad notandū q̄ pene repro boꝝ et p̄mia bonoꝝ sunt inenarrabilia. Esa. Secre tum meū mihi. secretū meum mihi. ve mihi.

Postrophe. est ouersio locutōis ad aliquē p̄ secundā p̄sonā. ut Domini ē sal? & sup p̄l'm tuū benedictio tua. & dicit ab apos qd ē retro. vel aliud et tropos quod ē cōuersio qñ conuersio ad aliud. & cōuenit cum tropologia de qua infra dicitur.

Reticulus est verborū dispositio sine cōiun ctione. ut Solus iermis. imops iglori? vn de redisti. Vel qñdo clausule sine cessatōe absq; icruallo distiguunt. & iste ē color rhetoric? quasi idē cū scemate qd dicitur asinetheton v; dya:

Braciologia ponitur a grecismo. licon. sub scemate. & sit cū pla sub pauis v̄bis cōprehēdūt. ut vrit amor paridē nuptā rapit armat. atidē. v; ero pugnat. sic machina tro: ia crematur. & dicitur a bracos. quod ē breue. & logos. quod ē sermo. quasi sermo breuis. vel braci ologia s̄m hug. idē ē q̄ breuiloq̄z. id ē. breuis di ctio. ut venim?. vidim?. placuit. exēplū ē papie.

Catipolis q̄ ponit a grecismo sub scema: te. sic quādo aliqd iuxta sui formā descri: biē vel figurā sub noie patris vel m̄is v; alten? rei. ut caluus. crispus. venterosus. sophroni cus. ferromi?. socrate d̄scribūt hęc oia solū. & di: citē a cata. qd ē iuxta. et tipus qd est figura vel for ma. qñ alicui? descriptō iuxta sui formā v; figurā

Limax q̄ ponit a grecismo sub scemate. sit cū de vno verbo in verbis sit gradatio. ut Mars videt hanc. visamq; cupit. poticq; cupita. v; ut dicit pap. Climax. gradatio cū a quo superior sensus terminat. inferior icipit. ut ē illud Ex innocētia nascitē dignitas. ex dignitate honoz. ex honore imperiū. Hanc figurā nōnulli catenā vo cant. qd scema est. & cōuenit hęc figura cū illo co loze q̄ d; gradatio. & dicitē a clima qd est gradatio

Complexio. sit ex eo q̄ eadē dicitio i princ: pijs plurimū clausularū repetitē. & altera circa finē earundē. ut benedicite angeli do mini dño. benedicite celi domino. Item q̄s testa mentū vetus trāsulit. hieronimus. Quis triū ling uarū peritus siue exp̄tus fuit. hieronim?. Quis he reses destruxit hieronim?. & d; a p̄lectoꝝ c̄tens qz cōplectitē conuersionem & repetitōm. qui sunt duo per se colores.

Concordia ē quādo fines medietati versuū cōueniunt & cōcordant. ut patet i versib? leonimis. Fac tibi fortunā. festines. frange lunam. & cōtra fatū faciet te cura beatum.

hu

Quoduplicatio est geminatio dictionis vel dictionū vel orationis ad laudē vel vituperiū alicuius. & nō seruat locū qz sic i principiō vel medio vel fine. vt Tu ne patrē gladio crudelis nate necasti. Tu ne patrē nūq̄. mors patris mors tua nunq̄. & cōuenit cū quodā scemate qd dicit ana diplosis. & etiā cū epanalensi.

Quonunctio vel cōiunctio est cū dicitur clausule claudunt sub vno verbo posito i medio vt Aut etas forme decus atterit aut validudo. id ē infirmitas. & cōuenit cum zeumate.

Quonentio sic qn cōtrarijs rebus oratio cōficiē. vt In luctu nides. iter cōiuiua luges. verbem rure cupis. laudas bona ruris i vt be Mane peto lectū. dimitto v espere rectū

Quonetrariū. fit ex quo animus ex diuersis rebus efficiē certus. vt Qui sibi non parcat quō mihi vel tibi p̄cet. Qui sua diuulgat p̄bra credis qz tua celet. An cedes soli qz cū socio supasti. q̄si dicat nō. & ouenit cū scemate qd dicit an

Quonuersio. est quādo eadē dicitur ritheton. cōiunctio i fine clausularū repetit. vt Qui vitium spernis te spernis friuola spernis.

Quonrectio. ē quādo tollit qd prius dictū ē & qd magis ydoneum videt̄ apponitur. vt Sū min⁹ obliuiscis decoris. quinimo dedecoris. ex quo dicitur amās imo verati⁹ amēs. & ouenit hic color cū figura q̄ dicitur epydiocesis. de q̄ infra dicā

Quonvasozosis. ē dubitatio. vt Eloquar an sileam. & dicitur a dya quod ē duo & forosis qd ē locutio. In dyaforosis. i. duplex locutio.

Quonvasitros. est figura locutiois in theologia familiaris. quādo aliqua vox vel dictio ad duo trahitur. vt Nequando rapiat vt leo aīam meam. scz ille qui est vt leo. vel leo nō rapiat.

Quonvinitio. est breuis demonstratio rei p̄ orationē facta. p̄prias rei amplectēs p̄prietates vt Prodigis ē quasi vitio retinēd⁹ p̄fundēs. Largus. q̄ sumptus facit ex ratione libenter. Parcus. qui retinet quidq̄ depositat usus. Qui retin⁹ cupid⁹ qd res depositat auarus. Prodig⁹ ut largo sic distat parcus auaro.

Quonvbitatio. fit cū aliq̄s ostēdit dubiū se esse & ignorat quid sit pot⁹ eligendū. vt Tu q̄s es ignoro. quo te quoqz noīe dicā Neicio. si dicā spurcissime nō ent equū. Si scelus appellem minus est. de formoz an sis Neq̄oz ignoro nunc hoc mihi. nunc placet illud.

Quonvbasia. ē euagatio p̄ter materiā. & dicitur ab e. quod ē extra. & basis quod ē fūdamētum. quasi extra materiā q̄ est fundamentū cum secundū materiā inquirendi sint sermōnes. vnde doctrinale. Extra materiā describēs. uana uagatur Autor. & hanc plures ebasim dixere figuram. Quāda dicit eubasis. p̄ eu dyptrigon. Et est eubasis bona digressio sic sepe autores faciūt. quādo relictā materiā digressiōne faciunt. Et dicitur ab eu quod est bonū. & basis quod ē vado siue gradior. Inde eubasis. id est bona digressio.

Quonvmphasis. que ponit a grecismo sub tropo est exp̄ssio loquēdi. & fit cū volentes exprimerē aliq̄d accidēs vtimur noīe substantiuo p̄ adiectiuo significante illud accidēs ad maiore exp̄ssione. vt si ponatur scel⁹ p̄ scelerato. virtus p̄ virtuoso. Tobias. Nubere virtuti vtus letatur. Et dicitur ab en. quod ē in. & phasis locutio. vel exp̄ssio. q̄si exp̄ssa locutio. secundū quosdā. Hug.

vero dicit. Emphasis. i. expressio. quasi quedā figura loquēdi. scz cū uolum⁹ abundantia & exp̄ssione alicui⁹ accidēs i aliquo notare. solem⁹ illud appellare noīe accedētis. vt Dauus est ipm scel⁹. vnde emphaticus ca. cū. & hinc emphatice aduerbiū. ut emphatice loquit̄ iste. i. exp̄sse. scz tali figura. Et emphatico cas. id est. emphatice loqui. & nota. qz emphaticus quādoqz dicitur audax & increpator. quia talium est exp̄sse loqui.

Quonvendiadis. que ponit a grecismo sub scemate est cū duo adiunguntur substantiua & alterz resoluitur in adiectiuū. vt Arma virumqz cano. i. armatū virum. vnde grecis. endiadis. fit resolutio i mobile fixo. & secundū doctrinale fit etiaz ecduerso. vt Armatum uirū. id ē. arma et uirū. & ita est duplex endiadis. scz disiuncta & cōiuncta. Et dicitur ab en quod est in. & dya quod ē duo. & dya quod ē inseparabilis p̄positio & nota resolutiois. quasi duoz in vnū resolutio. Papias vero dicit. Endiadis est figura cū duo diuersa nomia i unā ouenientia cōiunguntur. ut ipertē & p̄dā. p̄ impertē p̄de

Quonvpydiocesis. q̄ ponit a grecismo sub scemate. fit cū supradictū in meliore p̄tem corrigitur. ut i ste est certus amās. imo certior. imo certissim⁹. Et dicitur ab epy quod est sup̄. & dyan quod est clarū. & scelis quod est cesura. & dicitur coorrectio in rhetorica.

Quonvpylogus. similiter ponit a grecismo sub scemate. & est supradictoz replicatio. & dicitur ab epy quod ē supra. & logos quod ē sermo. Et ē idē quod reuolutio. Secundū em hug. ab epy & logos. dicitur hic epylog⁹. epylogi. id ē. suplocutio alicui⁹ rei. uel breuis recapitulatio p̄dictoz. & p̄prie in fine causarum. in medio iudicij uel extrema parte libri. Et idē hoc epylogiū epylogi. id ē. & epylogo epylogas. id ē. epylogū facere. breuiter p̄dicta recapitulare. & est actiuū.

Quonvpymonē. est tropus in theologia. quando dictio repetit̄ ad maiore certitudine. vel desiderij expressionē. vt Amen amen dico vobis. & reducit̄ ad epizensim. & dicitur ab epy quod est supra. & monos vnū. quasi vnū dicitōis supra posite repetitio. Vñ grecis. Epimone fit si vox sit crebro repetita. Alij dicit. qz epimone fit quando dictio nō tota repetit̄ sed p̄ncipiū & finis variat̄. Et hoc ostēdit exemplū doctrinalis. vt expectans expectaui dñm. Canēs canebat. Laudās laudabo. Et dicitur ab epy quod ē supra. et monon quod ē repetere. quasi superioris repetitio.

Quonvubasis. est bona digressio. De hoc etiaz supra dixi in ebasia. ibi require.

Quonvuphonia. est pulera locutio vt meridies p̄ meridies. & secundū quosdā fit dupliciter vel qn litera transponit̄. vt nobiscū p̄ cū nobis. Vel scribitur et nō p̄fertur. vt circūeo cū cū amicta. p̄pter malā cōsonantatem. & dicitur ab eu. quod est bonū. et phonos quod ē sonus. quasi bona sonitas vel bon⁹ sonus. Vnde euphonic⁹ ca. cū. id ē. bene sonās. et excusat cacephaton. secundū doctrinale. Cū retices q̄ turpe sonāt euphonia ha

Quonvuphemismos. est bona verbi p̄ betur. verbo mutatio. vt exultabit lingua mea iusticiam tuā. id ē. exultando p̄nunciabit. & dicitur ab eu quod ē bonū. et phemismos quod est mutatio. quasi bona mutatio. De hoc sic dicit doctrinale. Euphemismos erit p̄ vbo ponere verbū. Exultat domini vocē mea lingua superni.

Palage. est mutatio quādo p numero plu-
rali singularis ponitur. secundū papiā De
hoc etiā dicā infra qñ determinabo de allo-
theca in capitulo de synthesi i sine. & dicitur ab ex
quō est extra. et alcon quod ē alienū. et logos quod
est sermo. quasi extraneus & alienus sermo.

Exclamatio est cū frequenter clamat. ut O
quātis. o quibus. o qualib? es viduata. et cō-
uenit cū profoneli. de quo dicā infra.

Antasia. secundū grecismū est sub tropo.
& interpretatur ficta locutio. cū qd ē aīati
attribuitur i animato. ut Seges loquūt &
cōuenit cum somotopia. vide etiā in suo loco.

Radatio. fit cū de pcedēti voce subsequēs
formatur qñ p gradū vocū. ut Quid leni?
fumo vel flama. flamē. qd flamiē vent? qd
vento mulier. quid muliere nihil. Et grecismus dic-
hic. Quācunq; videt cupit. & quācunq; cupiuit al-
licet. allectā viciat. prodit viciatā. & conuenit hic
color cum figura q dicitur climax. Conuenit etiā
cum tropo qui dicitur metalensis.

Vpalage. cōtinet sub scemate. Vñ etiā de
ea dixi i capitulo de scemate qñ i sine.
pofora. est obiectio q potest fieri ab aduer-
sario. & dicitur ab ypos qd est sub. & foros
quod ē sero. id ē. dico. Inde yposora. id ē.
subdictio. vel obiectio ab aduersario facta.

Epos interpretatur vrbantitas. & fit quādo
vnius vel ad vñū sic locutio pluraliter. ut
nostis bone p̄sul. vnde doctrinale. Dicitur
esse lepos sermo direct? ad vnum. vrens plurali.
velut hic nostis bone p̄sul.

Litote. tes. vel litota. te. ut ait grecism? sub
scemate. interpretat minus dicēs & plus
signans. ut nō nou? imo vetus. iste nō est
miliens. s; sapiēs. genus et spēs nō videntur simpli-
citer dici. imo multiplici. Et munera nō spernas.
p libenter suscipias. vel eōuerso. cū plus dicit et
minus signat. ut dicit papias. & ut ait doctrinale
Fiet sub ea firmando negatio bina. Et sic secundū
eam litote fit cū due negatōes vñā faciunt affirma-
tionē. ut sedeo necnō & scribo. & d; a litos. quod
est dissolutio. q; due ptes resolunt in vñā. et est
cōtraria litote cui dā tropo qui dicitur yperbole.

Ocupatio. fit qñ dicimus nos p̄terire aut
nescire aut nolle dicē. hec q maxime dicim?
hoc mō Quid referā quātis tua sit macula
ta iuuent? flagitijs. & grecism? ait. Occupat hic
color: cū quid trāsire parabat. nec transit. p̄tereo
cedes periuia furta rapinas. Tedia forte darem si
verbis ista referrem.

Lipomenon. ē sub paucis verbis multoz
cōprehensio. ut hic. vrit amor p̄andez. vel
hic. Mors mala. mors inc?. malus actus.
mors foris vsus. Tumba. puella. puer. lazar? ista
pot. & dicitur ab olon quod ē totū vel multum
& pomenon quod est cōiunctio. quasi multozum
breuibus verbis adiectio.

Mopasia. est attributio p̄prietatis vni? al-
teri ut lingua mea meditabit iusticiā tuaz.
Lingue em ē loqui. & cordis meditari. vñ
quod est cordis attribuitur lingue. et d; ab omos.
quod est vnum & pasia. quod est passio. quasi vni-
torum passio & attributio.

Omophosia. est expositio ignoti per eque vñ
magis ignotū. ut Quid ē palmito. tas. p̄-
taxo. xas. vel qñ p grecū expoitur latinū.

ut qd est hō antropos. qd est currere veclē. & d;
ab omos quod est simile. & phosis qd ē expositio
qñ p simile expositio. & reducitur ad omozensim.
que est notificā vnā rem p aliam.

Istantia est questio cui nō potest vna. voce
responderi. ut qua gerem? bellū. q auxilia
nobis para erunt. qd erit qui subuenire ve-
lit. cum tam acerbe socios tractauerim? Et vocat-
tur a tullio hec figura interrogatio.

Recisio. est cū dictis qbusdā quod oceptū
est relinquit i audientiū iudicio. vnde gre-
cis. Cōcipe. cōceptū ceta. p̄cisio fiet. ut te
nō equū certamē ponere mecū. Nunq; ego recole
quod tu fecisti s; dicere nolo. vñ p̄cisio fit cū aliq;
verba in anio cōcepit & loquēdo interrumpit.

Rofonesis secundū grecis. sub scemate est
cū aliquis exclamādo deū. leticiā vñ idigna-
tionē exprimit. ut O deus in quātis anim?
versat amantis. & dicitur a pros qd est ad. et fones
quod ē sonus. quasi se habēs ad sonū. id ē. exclama-
tionē. quia hic color dicitur exclamatio.

Rosopopeya. fit qñ inanimatū loq̄tur ad
animatū. ut Qui modo nalonis fueramus
quimq; libelli. vel qñ inanimatū ad inanima-
tū. ut terra loquitur fontib? & marib?. vel fit tot
modis ut metaphora. & dicitur a p̄fos qd est p̄so-
na. et poio. is. quod ē fingo. quasi sermo fact? a fi-
cta p̄sona. vel dicitur a p̄son quod ē p̄sona. et poio
quod ē fingo. quasi fictio noue p̄sone. et reducitur
ad metaphora. cū fiat quādo q; irratiōale loquū-
tur rationali. ut nobis testudo locuta est. & hec fi-
gura sepe inuenitur i thelogia. vnde d. amascenus.
Nouit scriptura et p̄sopopeya. i. p̄sonarū fictione
vñ. & ut de inanimatis sic de animatis loqui. sic illud
Mare vidit & fugit. Hug. uero sic dicit. poio cōpo-
nitur cū p̄sopa quod ē p̄sona. & dicitur hec p̄so-
popeya. i. i. p̄sone cōfictio uel cōfirmatio. ut cū
res nō loquēs iroducitur loquēs. ut ego celū. ego
omīa. & ego terra. calcoz ab oibus. In doctrinali
dicitur. personāq; nouā formans dicit p̄sopopeyam.

Rotheseospalange. fit qñ vna p̄positio po-
nitur p alia. vide in suo loco i quinta pte.
Atiocinatio. fit qñ aliq; a seipso q̄rit ratio-
nē & postea ipse dicit. ut diues auarus eget.
quare. non competit vsus. tangere parta ti-
met. cor. ne minuat acervus.

Repetitio. fit ex eo q eadē dictio in princi-
pio plurim clausularū repetitur. ut Lau-
date dñm de celis. laudate eū i excelsis zē.
& vide qualiter differunt. repetitio. conuersio. cō-
plexio. & cōuenit cū scemate. quod d; anophora.

Sententia i rhetorica. idē est quod p̄terbiū
cū p̄ponitur aliquid ad breuitatē. alieuius
moralis instructōis & ponitur cōsecutio
ut fm grecismū. Cui satis ē quod habet satis illum
cōstat habere. Cui nihil est quod habet satis illū cō-
stat egere. ergo facie virtus nō copia sufficere. &
nō paupes s; mentis hiatus egentē. i. auaricia. Si-
militer hic. Hic liber ē qui vitijs nō ē seru? Hug.
vero dicit. A sententijs. dicitur hec sententia snie.
iudiciū vel legis decisio. uel firma & indubitata re-
sponso. uel animadūso. uel sensus sine intellectu?
Item snia quidā color rhetoric? dicitur. s; breuis
oratio aliquid moralitatis generalitē cōprehendēs.
ut Obsequiū amicos. vitas odiū parit. et a sētētiā
dicitur senecciosus sa. sum. seneccioz plenus. et cō-
paratur. & fm gregoriū snia simpliciter dicta in

bona parte accipitur. & ut dicitur. *Videtur*. Sententia est dicitur mihi acceptio alteri? prae cetera dicitur dicitur.

Sineptis. secundum doctrinale sic dupliciter. Vno modo est accidentis mutatio proprie nunc in numerum. ut unica facta fuit mulier que sunt modo multe. sed iste modus non est multum in usu. Alio modo est mutatio de secunda persona ad tertiam. ut Nobis pro deus nostros laudet ille reat? unde usus. Dicuntur hinc species sineptis esse. Et differre hic modus a tropologia. quia ibi fit transitus conuersio de tertia persona ad secundam. ut dicitur est salus? & super plin tuam benedictio tua. & dicitur a sin quod est con. & thesis positio. quasi simul positio.

Somotopeya. ponitur a grecismo sub tropo. & conuenit cum fantasia. et est somotopeya. cum res in corporea introducit ad loquendum ut cum dicitur deus vel angelus loquitur. & dicitur a soma quod est corpus. & poio quod est fingere. Inde somotopeya id est figmentum corporis. vel dicitur a soma quod est corpus. & thesis quod est positio. et poio. is. quasi ficti nominis positio. Subiectio in suo loco est in quinta pre-

Traductio. fit cum aliquod nomen per suos casus variatur. & conuenit cum quodam scemate quod appellatur poliptoton. unde grecis. Mille per casus vocem traductio fiet. ut si nihil in vita iocundius est tibi vita. Indecore vicia pages virtute relicta. vel etiam fit in consonantia. ut Cur illam curas que multas dat tibi curas.

Transitio. est color per quem continuamus dicta dicendis. ut Audistis qualem se praebeuit iste parenti. Nunc qualis ipse fuit parens audite. vicissim. Item dicto de nomine dicendum est de verbo. vel fit quod breuiter ostenditur deum & postea quod sit dicendum.

Tropologia secundum grecis. sub scemate. est conuersio ad aliquem per secundam personam. ut Domini est salus & super plin tuam benedictio tua. & dicitur a tropos quod est conuersio. et logos. quod est sermo. quasi sermonis praei habitus conuersio. et est eadem cum apostropha. Hug. enim dicit. quod tropologia est excusatio vel sensus spiritualis vel moralis & figuratiua intelligentia vel locutio. vel emendatio vice. Et inde tropologicus. ca. cum. & tropologicum aduerbium. & tropologico casus. & tropologizo casus. tropologicum loqui. Pap. autem sic dicit. tropologia moralis instructio. ad instructionem & correptionem morum siue apertis siue figuratis sermonibus placata. A modo de allotheca. putat est figura constructio secundum quod de ea determinat prae. videamus. Possit hic competenter dici de septem regulis ciconij. & de speciebus distinctio. scilicet comate. colo. periodo. scilicet post allothecam de eis dicemus.

Allotheca. est improprietas constructionis ex eo quod dicitur in ea positae constructione in diuersitate accedentium. ut ego fortes lego. vel recipiunt aliam constructibilitatem quam habeant a natura. ut fortes est albus pedes. & dicitur ab allon quod est alienum. & thesis quod est positio. vel theca inde allotheca. id est aliena et diuersa positio accidentis vel accedentium. quod scema dicitur a donato. & in lexeo et in diancos diuiditur ab eodem. Hic nota quod figura est licentiosa improprietas vsu auctoritate vel comitate placata. & hinc hoc aliquando est tolerabilis & extendenda. aliquando tolerabilis & non extendenda. Tolerabilis et extendenda est illa quae plus habet rationis quam vicij. quae vsu & comitate praebeatur. sicut euocatio & concepcio. Tolerabilis vero et non extendenda est illa quae habet plus vicij quam rationis. que tamen auctorita-

te probatur sicut antiprosis & paragoge. Species allotheca secundum prae. sunt quinq. scilicet plenis. silentis. zeuma. sineptis. & antiprosis. De singularibus per ordinem videamus.

Prolensis. est presumptio rerum explicandarum ordine secularium. ut aquile volauerunt. hec ab oriente. illa vero ab occidente. & dicitur a pro quod est prae. & lensis quod est sumptio. inoe plenis quasi presumptio. Species prolensis ut vult prae. in primo modo. sunt tres. Prima que habet fieri per solos rectos. de qua talis datur regula. Cum fit diuisio per solos rectos proponens est nomen pluralis cum verbo. & diuisio debet sequi sine verbo cum singulariter tum pluraliter. ut boies sunt. hic bonus ille malus. vel homines sunt hic boni illi mali. Ex predictis patet quod hec est incongrua diuisio. Quia alter dexter. alter sinister. vel Hoies hic est bonus ille malus. nisi forte excusetur per antiprosin. ita quod ille nomen praecedens ponatur per genitium diuisio non praecedunt verbum a quo ille nominatus regatur. & respectu cuius fiat diuisio. cum ois diuisio habeat fieri respectu verbi. vel adtributi. Secunda diuisio habet fieri per rectos et obliquos. cuius regula talis est. Quotiens fit diuisio per rectos & obliquos. anteposendum est genitium pluralis vel singularis nominis collectiui sine verbo. & postea debet sequi diuisio cum verbo tam singulariter quam pluraliter. ut hominum hic est bonus ille malus. vel hominum sunt boni illi mali. vel Romane gentis. alij sunt fortes alij debiles. Tercia diuisio habet fieri per singulos obliquos. & tunc debet proponi obliquus cum principio constructio merasitiae & diuisio respectu illius subsequi per obliquum. ut Aquilarum volantium. huius ab oriente. illius ab occidente similis est celeritas. & potest fieri per obliquos casus. ut aquilas volantes. huic relinquitur oriens. illi occidens. Aquilas volantes. hac dimittit oriens. illa occidens. Aquilas volantium. hac gaudet oriens. ista occidens. Potest tamen diuisio sumi per genitium & diuisio per alios obliquos. ut Aquilarum volantium. huic relinquitur oriens. illi occidens. & in ablatiuo similiter. Sed queritur. quae improprietas operetur plenis. Ad hoc dicitur quodammodo ordinem propositum. quod illi nominati postponunt suo verbo. scilicet hec vel illa. cum dicitur. Aquile volauerunt. hec ab oriente illa ab occidente. Sed eadem ratio hic est plenis mecum tecum. secum. cum potest fit ibi anastrophe. Ad hoc dicimus. quod ibi est multiplex figura. cum dicitur. aquile volauerunt. hec ab oriente. illa ab occidente. Nam ex eo quod nominati singularis nomen respiciunt plurale. est ibi allotheca numerorum. ex eo quod proponantur suo verbo est ibi anastrophe. quod tamen sunt ibi tres attributiones. vna pluralis. & due singulares ibi est zeuma. scilicet pro modo diuisio est ibi plenis. Unde non credimus quod plenis per se sumpta sit figura constructio. sed quia defacili non contingit in sermone sine figura constructio. Ideo ponitur a praeiano inter species allotheca. Quidam tamen dicunt. quod in quantum dissimilia reddunt verbo mediante diuisio. est ibi figura constructio. sed in quantum est ibi facultas quaedam venuste iter praeterea de toto ad partes. ita quod partes diuisio postponantur. cum naturaliter sint priorae. Est enim ibi figura locutio. & hec fit quaedam improprietas. ut alter in alteri? iactantes lumina vultus. Item Vana locuti sunt. vnusquisque ad proximum suum. Quaedamque explicite. ut in supra dicto exemplo. aquile volauerunt etc. Nota quod si coniunctio interponatur non bene dicitur. ut aquile volauerunt. hec ab oriente. &

illa ab occidēte. quia determinatōes que secuntur
ptim suppositū & ptim appositū nō sunt copulabi
les alicui vocī. Querit etiam de hoc quod dicit
prisc. i. mino. q. qui nō ponat in cōstructionibus
diuisiuis. q. cōuenienter dicitur. Hoim qui legūt. hic
est fortes ille plato. Ad hoc dico q. qui nō ponit
in locutōibus diuisiuis. ica q. sit alterū diuidentū
hac de causa q. dictio diuidēa venit i locutōe pro
pce diuisi. Sed hoc relatiū q. refert totū suppositū
sui antecedētis. Itē queritur de hoc q. dicit prisc.
quādo sit diuisio p rectos & obliquos anteponen
dus est genitiuus pluralis vel grūs singlaris nois
collectiui. q. aristoteles talē ponit diuisione. quā
titatis. aliud cōtinuū. aliud discretū. nec tñ iste ge
nitiui? q. nēcitatē ē grūs plalis. nec grūs singlaris
nois collectiui. Ad hoc dico q. talis diuisio est
inconueniens scdm psci. excusat tñ more pbi talis
diuisio. q. aristoteles ibidē intendit diuidere quāti
tate. fm q. est vniūsale genus rez nō coartatū ad
numerū vel ad genus. Et ideo vsus ē diuidentib?
in neutro genere. q. magis aptū erat tali diuisioni.
Querit etiam de hoc q. dicit prisc. qñ sit diuisio p so
los obliquos necesse est uti pncipio & transitōem
facere. Contra. cōuenienter dicit a qlarū que volūt
hui? ab oriēte illius ab occidēte similis ē celeritas
Et i tali diuisione nō est pncipiū. Ad hoc dicit
quidā. q. necesse est uti pncipio. id ē. vtile. q. diui
sio semp debet fieri respectu alicui? attributi. nō
tamē semp est ibi pncipiū. ut in pncipio exemplo.
Nos vero dicimus q. semp necesse est uti pncipio
vel suppletione illi? ppter vehementē intransitōem.
q. est inter ipm & diuisam. respectu cui? diuidentia
subsecutē. h. enī fiat diuisio aliquādo. ica q. non sit
ibi pncipium. vel suppletio illi? ut Duoꝝ hoim.
vnū videt fortes. aliū videt plato. Dico q. v. erit
ibi eclipsis pncipij. vel erit simplex partitio. nō di
uisio nomināda. Item querit an diuisio possit
fieri p vocatiuū. Dico q. nō. qm vocatiu? nullū re
cipit attributū respectu cuius possit fieri diuisio.
sed pfectam per se facit orationem.

Nota hic. q. noiatiuus qui apponit verbo
substantiuo nō tenet cōcordare cū vbo sub
stantio i nūo nec i psona. q. nō supponit
a. Vnde bene dicit. Sū homo. sum hoies. Vñ luca
nus Cesar erat oia. Veruntamē aliqñ cōcordat cū
sequētī & nō pcedētī p plensim vel anastrophē.
eo q. intelligit ante. ut Rixe amantiū reintegratio
est amoris. Et ovidi? vestes quas geritis sordida
lana fuit. Et ppheta. Testimoia tua meditatio mea
est. & arma vn? gladius est. & Nprie vnū cōnu
bium est. Et scias. q. in huiusmōi locutionibus
ntūs supponēs debet pcedere hoc verbuz est. & ei
immediate iungi. Si autē sequeret ntūs ille post ver
bū. incongrue diceret. vnde non cōcedim? huiōi la
tinitates. Testimoia tua ē meditatio mea. vel arma
est vnus gladi? vel meditatio mea testimonia tua
est. vel vnus gladius arma est.

Silentis est dissimiliū clausulaz. p vnū ver
bum cōglutinata cōceptio. Et dicitur a sin qd
est con. & silentis qd est sumptio vl' ca pto
Inde silentis. id ē. cōceptio. Fit autē cōceptio quat
tuor modis. p genera nūos psonas & casus.

Conceptio generū ē dictionū diuersoz ge
nerū sub adiectiuo plurali nūi cōsociatio.
ica q. vna cadat i pncipietatē alterius. Et no
ta q. masculinū cōcipit & cōcipit. femininū cōcipi
tur sed nō cōcipit. neutrū cōcipit & nō cōcipitur.

Nam masculinū cōcipit femininū & cōcipit a neu
tro. ut vir & mulier sunt albi. vir & mācipiū sūt
alba. Femininū cōcipitur a masculino & neutro. s.
non cōcipit nisi auctoritate sue rei. vnde lucan? Le
ges & plebs cetera sunt coacte. hic enī femininū cōci
pit neutrū qd sustinendum ē sed nō extendendū.
Neutrū enī cōcipit masculinū & femininū. sed nō
cōcipitur. q. cōfusum ē ad verūq. causam qrem?
infra. Conceptio numeroz ē dictionū diuersaz
numeroz sub dictōe pluralis nūi associatio. Et ē
sciendū q. singlaris cōcipit singlarē p equipantiā.
ut fortes & plato legunt. pluralis cōcipit singlarē
ut hoies & asinus currūt. singlaris nunq. cōcipit

Conceptio psonarū ē dictionum pluralē
diuersarū psonarum sub dictōe plalis nūi
sociatio. ica q. vna cadat in pncipietatē alte
rius. vnde sciendū ē. q. prima psona cōcipit secūdā
& terciā sub verbo plalis numeri & pme psona. q.
ut dicitur in doctrinali. Concipiēs simile sibi vult ūbū
retinere. ut ego & tu legimus. ego & plato dispu
tamus. Secunda cōcipit aliā secundāz & terciā. ut
tu & tu legitis. dirigēdo sermonē ad diuersos. ut
tu & plato legitis. Tercia cōcipit aliā terciā sine fi
gura. p solā equipantiā. ut fortes & plato legunt.

In conceptōe aut casuum attendendū ē q. nō
cōcipit ablatiuū mediante hac ppositōe cū. ut for
tes cum platone currūt. Et est notandū. q. in omni
cōceptōe dicitio cōcipiens & cōcepta possunt idif
ferenter pcedere. pterq. i conceptōe psonarū. vbi
psona cōcipiens semp ē pponenda quāuis cōtrariū
causa honoris inueniat i euangelio. ut pater tuus
& ego dolētes querebam? te. voluit enī beata vir
go maria honorare sponsum suū. pponēdo eū. ut
exemplū daret vxorib? honorādi viros suos. Fit
etiam cōceptio psonaz siml' & casuū mediante ppo
sitione cū. sed nimis impprie. ut Mecum fortes le
gimus. i. ego & fortes legim? tecū fortes legitis.
id ē. tu & fortes legitis. vñ virgilius. Diuellimur
inde mēphitas & pelias mecū. Item est cōceptio
realis & cōceptio vocalis. Conceptio realis ē. vbi
res diuersaz psonarum sub verbo pluralis nūi cō
sociantur. ut Nos legim?. Cōceptio uocalis ē. que
pncipet ad voces diuersoz gñm vl' numeroz ul' pso
narum. ut dictū est. Et sciendū. q. vbi est cōceptō
vocalis. ibi ē & realis sed non conuertitur.

Sed queritur. quō resoluat pncipietatē
positū conceptiue. ut nos legimus. utrum
dicatur. ego & tu. vl' ego et ille. Ad hoc
dicimus. q. tale pncipietatē debet resolui i suoz singu
lare. & aliā dictionē. que careat discretōe generis
numeri et psona. ut quodamō euagetur ad incertū
genus numeruz & psonā. & talis dictionis defect?
est apud latinos. signat ergo hoc pncipietatē nos. rem
loquentē in psonali pncipietate pme psona. sed alias
in nulla determinata psonali pncipietate. Itē cum
dicitur. mecum fortes legimus. solet queri. an ille abla
tiuus significet ablatiue. an noiatiuē. & vterq. copu
letur illi noiatiuo mediante ppositōe. ad hoc dicitur.
mus. q. & ablatiue signat. sed noiatiuē supponit.
Reducitur enī ad suppositōem noiatiuū mediante
illa ppositione. nō p copulatōz. sed p quādam asso
ciationē. Hic nota. q. masculinū & femininū
sunt eque pncipalia quantū ad naturā. sed nō eque
potentia. q. masculinū est agens. & femininū paci
ens in ope generatōis. Et ideo masculinū in opere
pncipietur femio tanq. digni? et impat. et tāquā de
biliori. vnde cōcipit ipm. ut vir & mulier sūt albi.

Item scias qd cum dicitur vir & mancipiū diligūt se. ibi hoc pnomē se est neutri generis. qz neutruz cōcipit masculinū. & similiter mulier & mancipiū vident se. hoc pnomē se est neutri generis. qz neutrum cōcipit femininū. Queritur hic. quare neutrum vinct masculinū & femininū i officio adiecti siue in cōceptione. cū illa sunt digniora q̄ neutru. adiectiua em̄ in neutro genere substantiuātur. vt albus currit. Ad hoc dico. sequēs magistrū bene. q̄ ideo illa nō trahuntur ad im̄ p̄rietatē. qz digniora sunt & neutru trahitur qm̄ est indignius. vl̄ potest dici qd mas. & fe. sunt genera rei. sed p̄ neutru habetur res generis. potētior aut̄ est res q̄ accidēs rei. Et ideo neutru vinct illa duo in officio substantiu. & i cōceptōe generū. Et ob hoc debz exponi p̄ generale nomē. cui? naturā i se habet. vt album currit. i. res alba. Item mas. & fe. sunt magis finita & coartata apud naturā q̄ neutru. Et ideo neutru est aptius generalitati q̄ illa. & ē potētior ad trahendū. vt dicat. vir & mancipiū sunt alba. similiter mulier & mancipiū sūt nigra. Queri etiā solet. an ista sit cōgrua. & albus et alba est ciuis. ita videtur qz intelligit geminari p̄pter cōiunctionē. vt si dicatur. & albus ē ciuis & alba est ciuis. Ergo cōgrue dicit. & albus & alba ē ciuis. Sed vera. illa duo adiectiua restringunt illum terminū ciuis semel positum. & faciunt repugnantia i suppositōe illi. ergo locutio illa redditur incōgrua. Ad hoc dico qd est cōgrua. qz substantiū intelligit geminari. & sic quantū ad vnū supponēs venit tñ p̄ maribz. sed quantū ad alios venit tñ p̄ femis. Queritur etiā. quare duo substantiua diuersoz gñm possūt recipere adiectiuū vni? gñis. vt vir & mulier sunt albi. Et nō adiectiua diuersoz gñm possunt recipere substantiuū vnius generis. qz male dicit. Ciues sunt albi & nigri. Ad hoc dicimz. qd substantiua veniunt cōceptiue. vnde adiectiuū cadit i p̄rietatē vni? eoz quantū ad genus. Sed adiectiua habētia discreta gñā. volunt restringere qm̄ adiungunt substantiuo cōmunis generis. eo qd forme est p̄rium imutare. vnde si substantiū semel intelligat respectu diuersoz gñm locutio est incōgrua p̄pter repugnantia. ut Ciues sunt albi & nigri. at si intelligat geminari nulla est ibi repugnantia. Vñ congrue dicit. Et albi & nigri sūt ciues. Inuenit tñ apud ovidiū Est specus exesus structura pumicis asper. Non homi faclis non adeunda fere.

Aciendū est hic. qd vnitas addita vnicati facit pluralitatē. vnde verbū plurale debet sequi. vt Sortes & plato legūt. Potest tñ cōgrue dici. Sortes & plato legit. sicut illud Carthago mariusqz tulit. Sed intelligit diuisim tanq̄ sint due. qz vbi reddiē zeumatice vtriqz noiatiuo. id est. sortes legit & plato legit. Si aut̄ cōiunctio p̄ponatur & interponat̄ duobz nōis singularis numeri. verbū eis p̄prie reddiē singulare. qd distributio cōiunctionis facit. vt. & Sortes & plato legit. Et sic male dicit. & sortes & plato legūt. sic & male dicit. sortes legunt. & ita dicit̄ multi. At nos dicimus qd veraqz est cōgrua. & sortes et plato legit. & sortes et plato legūt. qz verbum potest respicere hūc terminū & sortes & plato distributiue. Et sic debet in singulari nōo sequi. qz reddiē singulariter vtriqz nōo. Potest etiā eundē respicere collectiue & hoc mō ē accipiendū pluraliter. Non tñ sequit̄ qd sit dicendū. sortes legunt. qz collectōe p̄missa. postea distributio ē cōgrue faciēda hoc mō. & sor

tes & plato legūt. i. ipsi legunt. ita qd sortes legit & plato legit. Eodē mō concedimz et. ego & tu legimus. id ē. nos legimus. ita qd vtrqz. vñ p̄se. ait. Et agamenonis fili? & menelai filia sociati sūt. Si militer & ego et apoloni? scribimz. et certe om̄s autores essent resp̄tendendi nisi tales locutōes reciperent. qz frequē his vtuntur. Si aut̄ singularis numerus et pluralis cōiunctōe interposita copulatur. debz eis reddi verbū plurale. vt homo et asini currūt. Potest tñ alia cōsideratōe verbū reddi p̄rioz noiatiuo. vt intelligat̄ verbū zeumatice reddi. & sic erit illa locutio plures. Et scdm̄ hoc cōgrue dicit. hoies & asini? currit. id ē. homies currit & asinus currit. vnde Ouidi? omnes yliades totaqz troia dabit. Idem dicimus i p̄sonis. qz potest cōgrue p̄ zeuma dici. ego & tu legis. vel tu et ego lego. vel ego & sortes legit. & debet inter tales nominatiuos tūc fieri quedā subdiuinctio. ad ostēdēdū. qd due locutōes intelligant̄ cōiungi. Tales aut̄ locutōes ab arte sunt. et sepe i autoribus inueniunt vnde Horati? Tu qd ego et p̄pls mecū desideret audi. id ē. quid ego desideret & qd p̄pls desideret. Si aut̄ cōiunctio p̄ponat̄ & interponat̄ nōis diuersoz numeroz vel diuersarū p̄sonarū. Dicunt qdā qd nō potest sequi aliqd verbū. qz oporteret illud esse duoz numeroz vel duarū p̄sonarum. & sic iudicant istas incōgruas. & homo et asini currunt. et ego et tu legimus. Nec ego nec tu scribimz. nec homo nec asini currūt. Causa em̄ incōgruitatis ē cōiunctio p̄missa. qz illa requirit qd verbū reddatur vtriqz. Nos vero iudicamus eas cōgruas. et sepe vtunt̄ eis autores. vnde ita inuenitur in p̄ris. Nec vos qd nec illi referūt estis. Dicimus ergo qd cōgruentissime sequit̄ verbū plurale. qd p̄rius reddēdū est collectiue. Postea diuisim cōgruitate seruata. vt et hō et asini currunt. id est. ipsi currūt. ita qd hō currit & asini currūt. similiter nec ego nec socij mei p̄ficiamus. id ē. nos nō p̄ficiamz. ita qd nec ego p̄ficio nec ipsi p̄ficiunt. Et potest esse in talibus zeuma. et tunc verbū p̄rioz numero vel p̄sone tenet. Vnde cōcedimus. nec ego nec socij mei p̄ficiunt. nec socij mei nec ego p̄ficio. Qui tales locutōes condemnāt. nimium sunt acuti. destruunt em̄ artē & omnes autores.

Queritur etiā. an cōgrue dicat. Sortes et plato currit et legūt. cum diuisim cōcedamz. Sortes et plato legunt. sortes et plato currit. Dicimus qd incōgrua est. p̄pter repugnantia qz verbū aliter respicit illos nōos diuinctim. et aliter diuisim. Tñ inuenit apud Hora. Ambulat acer fulcius et casuri? male rauci. Ecce duo noiatiuū cōfunduntur p̄pter cōceptōem et zeuma. qd autorita tē ascribimus et nō arti. qz nō cōcedimz qd bene dicatur. Petrus et iohānes discipuli platonis legit. Inuenitur etiā actiuū quito. Respondēs aut̄ petr? et apli dixerūt. vbi tñ est appositio. bene potest eē numeroz cōfusio. vt Ciuitas pise ē pulcra. et Boues animal sine fraude moziunt. Sicut p̄ appositōz possunt construi dictiones diuersarū p̄sonarum. vel diuersoz gñm intrāsiue. vt ego sortes curro. vel ego ipse disputo. et ego ille qui curro disputo. similiter ciuitas mediolanū est fortis. mancipium berta est fidele. Liber decreta ē magnus. Liber topica est difficilis. Potest etiā dici liber topicoz vl̄ decretoz intrāsiue. sic. Ciuitas bononia. et vrbs ianua. & tñ posset dici. ciuitas bononie. et vrbs ianua. id est. vrbs que est ianua. sed hoc nō multum

aliquibus placet. quibus iueniatur apud virgiliū di-
centem. Urbem q3 parauit. vrbē q̄ vocat̄ parauitū
que mō dicitur padua. Quedā tñ sunt magis req̄
rētia genitiuū. vt Persona ep̄i. Substātia socratis
& tamē posset dici. persona ep̄us est honesta. sicut
potestas petr̄ est bona. Et substātia socrates est
corporea. Anusmōi em̄ noia p̄tem & totū diuersi
mode possunt notare. Nota hic q̄ donatus di-
uidit allothecā p̄ue est species cōstructōis in tres
species. sc3 i plensim. silensim. & zeuma. Prisci. ve-
ro in quinq3 species sc3 i plensim. silensim. zeuma.
antiprosim. et synthesim. Alij vero dicūt q̄ allo-
theca p̄ue est figura cōstructōis stricte loquendo
diuidit̄ in tres species scdm̄ prisc̄. sc3 i silensim. an-
tiprosim & synthesim. Scdm̄ vero donatū. om̄s spe-
cies allothece que excusant̄ vicū cōstructōis com-
prehendunt̄ sub silensim. & hoc patet p̄ donatū di-
centē. Hoc scema. i. silensim late patet & fieri solet
non solū p̄ p̄fozationis. sed p̄ accidētia p̄tūozati-
onis. Vñ om̄es solocismi q̄ fiunt in poemate siue
more sapientū excusant̄ p̄ hoc scema. Et secundū
istos oportet dicere. q̄ zeuma & plensim sunt figure
locutōis p̄rie & p̄ se loquēdo. & scdm̄ prisc̄. & se-
cundū donatū. Sed cōtra hoc sic obijciē. Hec opi-
nio videt̄ cōtradidēre prisc̄. qui diuidit allothecā i
quinq3 species p̄ue est figura cōstructōis et magistri
cōmuniter dicūt q̄ figure que variat̄ accidētia sūt
quinq3. Ad hoc dico sequens magistrū bene. q̄
plensim p̄ se sumpta nō ē figura cōstructōis. sed
q̄ defacili nō attingit in sermone sine figura cōstru-
ctōis. Ideo ponit̄ a prisc̄. inter species allothece
vt supra dixi in plensim. Similiter zeuma semp̄ ē fi-
gura locutōis & respōdet colorib3 rhetoricijs qui
appellat̄ adiūctū vel cōiūctū. prisc̄. aut̄ ideo po-
nit̄ zeuma inter figuras cōstructōis. q̄ semp̄ fit cū
allotheca numeroꝝ vel p̄sonarū.

Zeuma ē tertia species allothece scdm̄ prisc̄.
& interpretat̄ adiūctio. Et sic describit̄
a donato. Zeuma est vni? verbū conclusio
diuersis clausulis apte cōiūctā. & habet fieri trib3
modis scdm̄ ysidorū. sc3 a supiori. qñ verbū p̄mitti-
tur. vt Legit̄ fortes & plato. A medio. qñ interpo-
nit̄. vt Hebrei sunt & ego. Ab inferiori. quando
verbū supponit̄. vt Tu quid ego & plus meū de-
sideret̄ audi. Beda sic dicūt. zeuma. i. cōclusio dē
figura. quādo multa p̄cedentia aut vno verbo aut
vna sententia cōcludunt̄. verbo vt ap̄lus ait. Om-
nis amaritudo. & ira et indignatio. & clamor. &
blasphemia tollatur a vobis. sentētia. vt. Qui in-
greditur sine macula & opatur iusticiā. q̄ loquitur
veritatē in corde suo. Ad vltimū ita concludit̄.
Qui facit̄ hec nō cōmouebit̄ meternū. Alexan-
der aut̄ dicūt q̄ zeuma. est quādo idem verbū vel
adiectiū ad diuersa p̄tinet. ita q̄ cum vno cōstrui-
tur ip̄ropriē vt cum dicūt. Hic illi? arma. hic illi?
currus fuit. Et cōstruitur iste nēt̄ pluralis arma.
cū hoc verbo fuit. im̄ p̄rie. si aut̄ diceret̄. hic curr?
illius. hic illi? arma fuit. nō esset tolerabilis locu-
tio. similiter hic est zeuma. Et apollonius scribit̄ &
ego. & cōstruitur hoc p̄nomē ego. qd̄ ē p̄ime p̄so-
ne cū hoc verbo tēcie p̄sone scribit̄. Et q̄ntur vtz
hic sit zeuma. Quid nisi secrete leserūt phillida si-
ue. & respōdet q̄ nō. q̄ nunq̄ ē zeuma sine quodā
distributōe. vel adiūctōe. sed reducamus p̄dictū
exēplū ad cōcidētā. ad illā sc3 sp̄m que sub alijs
species? nō cōtinet̄. sc3 sub synthesi. siue sub allo-
theca. & hoc nomē quid. cōstruit̄ cū hoc verbo le-

serūt. p̄pter multiplicatē quā habz cū interrogatōe
Quidā tñ dicūt q̄ quid. ponitur aduerbialiter. vt
Quid. id ē. i. quo leserūt phillida silue. nisi q̄ erāt
secrete. sed qd̄ p̄ius dictū est veni? credo. Et gre-
gori? i moralib3 sepe simili latinitate vtiur. Fit
aut̄ zeuma p̄ cōiūctiōne copulatiuā. vt fortes le-
git̄ et plato. per aduersatiuā. vt vos estis mundi.
sed nō om̄s. per disiūctiū. vt fortes legit̄ vl̄ pla-
to. Vel p̄ aduerbiū cōparatōi q̄. vt ego lego meli?
q̄ tu. vel p̄ aduerbiū similitudinis. vt iste legit̄ sicut
ego. Et p̄ hanc dictiōem nisi. vt null? hō legit̄ nisi
ego. similiter p̄ hanc dictiōne nec. vt nec socij mei nec
ego lego. Queritur vtrū zeuma sit figura cōstru-
ctōis sic prisc̄. videtur velle. Ad hoc dicūt qd̄az
q̄ zeumatis due sunt species. quarū vna cōtinetur
sub figura cōstructōis. vt apollonius scribit̄ &
ego. Alia sub figura locutōis. vt scribit̄ virgilius
& mulier. Hec tñ dicimus q̄ zeuma semp̄ ē figura
locutōis. & respōdet colorib3 rhetoricijs qui ap-
pellat̄ adiūctū vel cōiūctū. prisc̄. aut̄ ideo po-
nit̄ zeuma inter figuras cōstructōis. q̄ semp̄ fit cū
allotheca numeroꝝ vel p̄sonarū. Nota hic dilige-
nter q̄ scdm̄ naturā zeumatis verbū & adiectiū
semp̄ debet reddi p̄ximioꝝ noiatiuo. vnde cōueniē-
ter dē. ego & tu legis. vl̄ tu & ego lego. vir et mu-
lier est alba. vel mulier & vir ē alb? **M**ulta vti-
lia p̄tinet̄ ad zeuma. sup̄ dixi vbi dētm̄iaū d̄ silēsi

Antiprosim. est quarta species allothece. se-
cundū prisc̄. sub q̄ cōtinetur antithesis. Est
aut̄ antiprosim. positio vnius casus p̄ alte-
ro. vt sermone quē audistis nō est me? & In quer-
tendo dñs captiuitatez syon. & dē antiprosim. ab
anti. qd̄ est cōtra. & p̄totoz quod ē casus. Inde an-
tiprosim. id ē. cōtraria positio casus vni? p̄ altero
Et hec figura i autorib3 est excusabilis aliqua rōe
sustinenda tñ. q̄ vt dicūt quidā poeta. si fuit erran-
dū causas habet erroꝝ honestas. sed nō est penitus
extendēda. Antiprosim aut̄ cōtinet sub se ypalage.
que est casuum p̄mutatio & scdm̄ hoc cōtinetur
sub figura locutōis. Ypalage aut̄ dē ab ypo qd̄ est
trans. & alage quod ē mutatio. vnde ypalage. id ē.
transmutatio. Fit aut̄ quādoq3 i re tantū. vt hiero-
mie. xj. Mittamus lignū in panē eius. id ē. panē in
lignū. hoc est xpm̄ in crucē. Quādoq3 i voce & in
re. vt Malus sapor edie ora. id est. ora edunt malū
saporē. De ypalage etiā supra dixi. in capitulo de
scemate i fine. Queritur q̄ sit causa excusans vi-
tium cū dicitur. sermone quē audistis non ē meus
& vñctiōne quā accepistis ab eo maneat i vobis.
& virgilius. vrbē quā statuo uestra ē. Non em̄ ibi
videtur esse necessitas vel cōmoditas aliq̄. Ad
hoc dicimus q̄ imediata adiūctio relatiui & an-
tecedētis est causa p̄pter multiplicatōez ipsi? rela-
tiui et antecedētis. vnde scōgrue diceretur. sermo-
nem non ē meus quē audistis. si vero q̄ratur vtrū
possit i alijs casibus tolerari. Dicimus q̄ sic si ime-
diate iungeretur relatiū & antecedēs. ut sermoni
cui intendis non est meus. hec latinitas tolerari
posset si autoritate haberetur. Et ut dicūt alexā-
der. cū dicitur sermone quē audistis non ē meus.
hec dictio sermone in p̄te accusatiue. & in p̄te no-
minat̄e tenetur. accusatiue secundū quod respicit̄
hoc verbū audistis. nominatiue secundū quod con-
struitur cum hoc verbo est.

Synthesis vel synchosis. ē quinta species al-
lothece scdm̄ prisc̄. sub qua cōprehēditur
om̄s alie species allothece. scilic3 euocatio

regunt duos diuersos accusatiuos. vt iste truncatē
nares. i. habet truncatas nares. & iste radiē barbā
Similiter verba neutra absoluta regunt accusatiuū
p̄ synodoche. vt iste dolet venerē. Querit̄ de hoc
quod dicit̄ p̄sē. q̄ bene dicit̄. fortes est alb? colo
rem. qm̄ est ibi repugnācia. qz hoc nomē albus aliē
dicit̄ de forte. & aliter de colore. Ad hoc dico. q̄ li
cet alicer de vno. aliter de altero dicat̄. cōcedit̄ tñ
p̄pter apertā resolutionē. quā ponit̄ p̄sē. vt fortes
est albus colorē. id ē. habens albu colorē. De sy
nodoche etiā dixi supra in capitulo de tropo.

Et etiā allotheca numeroꝝ & p̄sonarū sine
euocatōe & cōceptione in multis locis. vt
Iubilate deo omis terra. Item alter alteri?
onera portate. Itē aperite aliq̄s. Itē vindicte quis
quis fauete sue. & i multis alijs locis. vbi ē discon
uenientia numeroꝝ & p̄sonarū. nec potest reduci
ad aliquā speciē p̄missarū. Item scias q̄ quādo q̄
nūs p̄ numero ponitur. ita q̄ est ibi figura locuti
onis. vt Ioseph accusauit fratres de crimine pessī
mo. id ē. fratrē. Item armato milite cōplent. id est
armatis militibus. & talis figura vocat̄ exalage. de
de qua sup̄ dixi i capitulo de colorib? rhetoricis.
Item p̄ figurā cōstructionis ponit̄ q̄nq; numerus p̄
numero. vt populus currit. i. currit. & pars i fru
sta secant. id ē. secat. & p̄plus hic labijs me hono
rat. cor aut̄ eoz longe est a me. id ē. ei? & catilina
repudiabat seruicia magna copia cui? id ē. quoz
Preterea fit allotheca generū. vt triste lupus sta
bulis & p̄neste sub ip̄a. Quādoq; eidē substātiuo
reddunt̄ eadem adiectiua diuersoz ḡn̄m. vt apud
ouidiū. Est specus exelus structura punicis asper
Nō homi facilis nō adcunda fere. Quādoq; fit cau
sa discernerēdi sexū. vt anser erat cui dā p̄ciōso ger
mine feta. Qñq; causa antiquitatis. vt mule? mar
mur erat in p̄lo. Quādoq; i relatiuis. vt Semini
tuo q̄ est xp̄us. Et hec oīa continent̄ sub figura cō
structionis. De hoc etiā supra dixi in terciā pte i ca
pitulo de collectiuis noibus. Verū autē posset
dici vniū sunt. sic. popul? sunt. arma est. thebe est
supra i terciā pte dicit̄ minarū est i capitulo de no
minibus cōplexiuis. Item fit allotheca tempoꝝ
quādoq; i locutōe. qñq; in cōstructione. Tunc fit in
locutōe. quādo tēpus p̄tempe ponit̄. vt ille regit
currit nō decem in annis. id ē. rexit. In cōstructione
one fit. cū dictō vnius epis venit ad determinatōz
alterius epis. vt anteq̄ abzhaam fieret ego sum? &
illud. Dat veniaz somnū. qz dies eras nato cesare fe
stus. id ē. dabit. Item fit allotheca modoꝝ. quā
do modus p̄ mō ponit̄. vt ire p̄ibat. & non furtū
facies. p̄ facito. & miserere mei de? p̄ misereatis.
Similit̄ quādo verbum significat cōfūse. vt iste ier
iunat in quadagesima. & iste equus bene currit.
Et vt breuiter cōcludā oīs alienatio accidentiū of
ficij vel significatōis dicit̄ allotheca scdm̄ p̄sē. &
hec de illa & suis speciebus sufficiat nos dixisse.

Nunc anteq̄ ad quintā prem accedam? pos
namus hic regulas ciconij. & tres species
distinctōis. scz coma. colū. & piodum. Sci
as ergo qz sicut dicit̄ augustin? i terciō de doctri
na christiana. Ciconius qui donatista fuit septe re
gulas edidit. Quarū primā ponit̄ de dño & eius
corpe. Secundā de dñi corpe bipertito. Terciaz de
p̄missis & lege. Quartā de speciē & ḡne. Quintaz
de tempoꝝ. Sextā de recapitulatōe. Septimā
de dyabolo & ei? corpe. Que quidē cōsiderata sic
ab illo apeniunt̄. nō parū adiuuant ad penetranda

que tecta sunt diuinoꝝ eloquioꝝ.

Prima de dño & eius corpe est. in qua sciē
tes aliqñ capitis & corpis. id est. hiesu xp̄i
& ecclesie vnā p̄sonaz nobis intemari neq;
em̄ frustra dictū ē fidelib? ergo sem? abzhae estis
cum vnū sit semē abzhae qd̄ est xp̄us. nō hesitem?
qm̄ a capite ad corp? vel a corpe transiē ad caput.
& tamen nō recediē ab vna eadēq; p̄sona.

Secūda regula est de domini corpe bipertito
qd̄ quidē ita nō debuit appellari. Non em̄
reuera domini corpus ē. qd̄ cū illo non erit
in eternū. sed dicēduz fuit de dñi corpe vero atq;
p̄mixto. aut vero atq; similito. vel aliqñ aliud. qz
non solū in eternū. verū etiā nunc ypocrite non in
illo esse dicēdi sunt. q̄uis in eius esse nūc videan
tur ecclesia. Vñ poterat ista regula & sic appellari
vt diceretur de p̄mixta ecclesia.

Tercia regula est de p̄missis & lege. q̄ alio
modo dici potest de spiritu & litera. vt de
gratia & mandato.

Quarta regula ē de speciē & genere. sic em̄
eam vocat volēs itelligi sp̄m scz p̄tem. ge
nus aut̄ totū. cui? est ea ps quā nūc cupat
speciē. sic vnaqueq; ciuitas. ps ē vtiq; vniūsitatis
gentiū. hāc ille vocat sp̄m. gen? aut̄ oīs gentes.

Quintā regulam ponit. quā de tēpoꝝbus ap
pellat. qua reglā plerūq; iueneri. vt conijci
poss? latens i scripturis sacris quātitas tē
poꝝ. Duobus autē modis vigere dicit̄ hāc regulā.
Aut tropo synodoche. aut legitimis numeris. tro
po synodoche aut a pte totū. aut a toto p̄tem facit̄
intelligi. hoc mō locutōis. quo significat̄ a pte to
tum. illa de domi resurrectione soluit̄ q̄stio. Pars
em̄ nouissima diei. quo passus ē nisi p̄ toto die ac
cipiat̄. adiūcta etiā nocte p̄terita. & nox i cui? pte
ultima resurrexit. nisi totus dies accipiat̄. adiūcto
etiā die illucescente. scz dominico. nō possunt esse
tres dies & tres noctes. quib? se in corde terre p̄
dixit̄ eē futurū. Legitimos autē numeros dicit̄ quos
eminenti? diuina scriptura cōmendat. sicut septe
nariū. vel denariū. vel duodenariū. & quicūq; aliq;
sunt. quos legendo studiosi libenter agnoscūt. ple
runq; em̄ nūi huiōi p̄ vniuerso tpe ponunt̄. sicut
septies i die laudabo te. Nihil est aliud q̄ semper
laus eius i ore meo. Tantundē valēt. & cū multē
plicanē suē p̄ denariū. sicut septeuaginta. & septin
genti. vnde possunt septeuaginta anni hieremie p̄
vniuerso tpe generalit̄ accipi. quo ē apud alienos
ecclesia. siue p̄ seipsos. sicut decē p̄ decem sunt cen
tum. & duodecim p̄ duodecim sunt centū quadrigi
ta quattuor. Quo nūo signatur vniūsitatis sancto
rū in apoc. vnde apparet nō solas tempoꝝ questio
nes istis nūis esse soluēdas. sed lacius patere signi
ficationes eoz & i multa p̄serpere. Neq; em̄ nūs
iste i apoc. ad tēpoꝝa p̄tinet. sed ad hoīes.

Sextam regulā recapitulatōem vocat i ob
scuritate scripturaz. facis vigilanter iuen
tam. sic em̄ dicuntur quēdaz. quasi sequan
tur i ordine epis. vel rerū cōtinuatōe narrentur.
cū ad priora q̄ p̄termissa fuerūt latent narratio re
uocetur. qd̄ n̄ ex hac regula intelligatur. erratur.

Septima ciconij regula ē eadēq; postrema
de dyabolo & ei? corpe. Est em̄ ipse caput
impioꝝ. qui sunt eius quodamō corp? ite
ri cū illo in suppliciu ignis eterni. sicut xp̄s caput
ecclesie que ē eius corpus futurū cū illo in regno
& glōria sempiterna. sicut ergo in p̄ma regula quā

vocat de domino & eius corpe. vigilandū est. ut i
 telligatur cum de vna eadēq; psona scriptura loq̄
 tur. qd̄ cōueniat capiti. quid corpe. & ita in ista
 nouissima aliquādo in dyabolū dicitur. qd̄ nō i ip̄o
 sit sed poti⁹ in eius corpe posc̄t agnosci. qd̄ locuz
 habet nō solum in eis qui manifestissime foris sūt
 sed i eis etiā qui cum ad ip̄m pertineant. tamē ad
 temp⁹ miscētur ecclesie. donec vnusquisq; de hac
 vita exeat. vel a frumēto palea vētilabro vltimo
 separetur. **H**e aut̄ omnes regule excepta. vna que
 vocatur de pmissis et lege. aliud ex alio faciunt in
 telligi. quod est pp̄iū tropice locutōis. Quod la
 tiusq; patet q̄ vt possint mihi. vel ab aliquo vni
 sa cōprehendi. Nam vbiq; velut aliqd̄ d̄ vt ali
 ud intelligatur. & si nomē ipsius tropi in loquēō
 arte nō iuenitur. tropica locutō ē. q̄ cū sit vbi fieri
 solet. sine labore seq̄tur intellect⁹. Cum vero vbi
 nō solet. laboratur ut intelligatur ab alijs magis ab
 alijs min⁹. sicut magis minusue dona dei sunt in ge
 nija hoim. vlt̄ adiutoria atēbuunt. Proinde sicut
 in vbijs pp̄ijs vbi res vt dicunt̄ intelligēde sūt. sic
 in translatis q̄ faciunt tropicas locutōes. vbi aliud
 ex alio intelligendū est. **H**ic etiā nota q̄ sic dicit
 hieronimus. Ideo pp̄be vix intelligunt̄. qz psonas
 & numeros & ep̄a subito cōmutat. & de qualibet
 re transeūt ad aliā. **P**redictę regule i his versibus
 breuiter cōtinētur. Regula p̄ma caput vnū cū cor
 pore iungit. Corde de vero loq̄tur mixtaq; scda.
 Tercia describit. qd̄ lex qd̄ grā possit. Quarta ge
 nus speciē. p̄tem totūq; resoluit. Tempora maiora
 q̄nta variatq; minora. Sexta refert iterū q̄ p̄mo fa
 cta fuere. Septia serpētis caput mēbraq; reflectit
 vne de distinctōe & t̄i speciebz̄ videam⁹
Distinctio est clausule vni⁹ integrū mem
 brū. dictōes debita ordinatōe cōtexens. &
 sententias a nexu dubitatōis expediens. **E**t hui⁹
 tres sunt species. scilicet dependēs. cōstans. & fini
 tiua. id est. coma. colum. & periodus.
Coma ē punctū cū virgula sursum ducta
 q̄ nec sentētia nec cōstructio est p̄fecta.
 & talis distinctio d̄ suspensiuā.
Colum est punctū sine vlla virgula. quando
 videlicet constructio est p̄fecta. sed adhuc
 pendet intentio dictatoris. & talis distin
 ctio vocatur media siue cōstans.
Periodus est punctū cū virgula deorsum
 ducta. q̄ nec cōstructio nec sentētia plus
 dependet. & talis distinctio vocat̄ finitiua.
De his tribus distinctionibus familiare tradit̄
 hoc exemplū. Cum inter virtutes caritas obrinet
 principatū. ecce coma. nō est sine ipsa virtutū cer
 ta possessio. ecce colū. in qua est oim illarū posita
 certitudo. ecce periodus. **N**otandum est ergo q̄
 vnū coma p se stare nō potest. Colū vero sic. vt li
 dicam. Per exhibitōes operū p̄fecta dilectio demō
 stratur. **S**i ergo ex vno verbo clausula contextatur
 monocolū vocabit̄. sed ad modū periodū est pun
 ctanda. vt paupertas bene cōposita p diuicijs cōpu
 tatur. **A**lij etiā dicūt q̄ coma est quādo nec p̄fecta
 est cōstructio nec sentētia. & sic ibi punctus rotū
 dus & flexus. Colū est vel colū sic vbi ē p̄fecta cō
 structio. sed nō p̄fecta sentētia. & sic ibi punctus
 eleuatus est. **P**eriodus vero est. q̄ p̄fecta ē cōstru
 ctio & p̄fecta s̄ma. & ibi sic versus. **V**erbi gratia
 estare primo. **Q**uod si nolueritis. & me ad iracūdiā
 p̄pocaueritis. ecce coma. gladi⁹ deuorabit vos. ec
 ce colū. vel colū. qd̄ constat ex duobus comatib⁹

qz os dñi locutū est. **E**cce terminat̄ sentētia. & sic
 periodus in fine versus. & dicit̄ a peri qd̄ est circū
 & oda qd̄ ē cantus. q̄si circularis cant⁹. **V**el a peri
 qd̄ est circū. & oda qd̄ est via. qz i fine versus p̄fe
 cta est via locutōis. **H**ug⁹. vero dicit q̄ colū & co
 ma sunt duo colores rhetorici. & est colum nomen
 nothū. **C**olon em̄ dicit̄ greci. & interpretat̄ mēbz̄.
Et est colū in rhetorica punctata platio alicuius
 orationis p maiores decisiones. id ē. p clausulas q̄
 dam cōstantes ex duabus dictionibus vel plibus.
 vt mihi nocuisti. tibi nō pfuisti. oibus displicuisti
 vnde inuenit̄ colū. id ē. p̄cisus sensus vel sentētia
 longa. **C**oma interpretatur articulus. & dicit̄ coma
 tis. in rhetorica. punctata platio alicuius oratōis
 p minores decisiones. vt voce. vultu. gestu. acrimo
 nia. inimicos p̄terruisti. vide etiā in suo loco in pe
Am diuina potētia auxiliante supra de **T**riodus.
 terminauim⁹ de q̄tuor particulis p̄cipalib⁹ hui⁹
 opis. **N**unc restat vt de quinta p̄te. que est de or
 thographia. p̄sodia. significatōne. origine. & ethi
 mologia. quarundā dictionū. que frequēter iueni
 untur in biblia & in dictis sanctoz & poetarū. se
 cundū penuriā nostre scientie. ac tenuitatē ingenij
 ad vtilitatē nostrā & socioz aliq̄ differamus. **S**u
 mitur aut̄ aliter hic ethimologia. q̄ supra in tertia
 parte sicut patebit cū de ea in suo loco determina
 bitur. **I**n hac aut̄ quinta p̄te p̄cedam vbiq; scdm
 ordinē alphabeti. ita q̄ ex tali ordinē defacili habē
 poterit orthographia cuiuslibet hic posite dictōis.
 vt verbi gratia. intendo tractare de amo & bibo.
Prius tractabo de amo q̄ de bibo. qz a. est prima
 litera i amo. & b. est p̄ma litera i bibo. & a. ē ante
 b. in alphabeto. **I**tē tractare volo de abeo & adeo.
 primo tractabo de abeo abis. q̄ de adeo adis. qz b
 est scda litera i abeo. & d. est secūda litera i adeo.
 & b. est ante d. **I**tem determinare volo de amat⁹.
 & de amoz. p̄i⁹ determinabo de amat⁹. q̄ de amoz
 quia a. est tertia litera i amat⁹. & o. ē tertia litera
 in amoz. & a. est ante o. **I**tem agere volo de impu
 dens & de ipudens. ante agam de ipudens. q̄ de
 impudēs. qz r. est quarta litera i impudēs. & v. ē
 q̄rta in impudēs. & r. est ante v. **I**tē agere intendo
 de iusticia. & de iustus. p̄i⁹ agam de iusticia. q̄ de
 iustus. qz i. est quinta litera i iusticia. & v. est q̄nta
 litera i iustus. & i. est ante v. **I**tē insuper determi
 nare intendo de polysintheon q̄ de polysenus. qz
 i. ē sexta litera i polysintheon. & s. est sexta litera
 in polysenus. et i. ē ante s. **E**t ita a simili intelligas
 de omnib⁹ alijs dictionibus i hac parte positis. ex
 quibuscūq; literis p̄stant qz semp est ibi ordinatio
 scd̄ ordinē alphabeti. vt opinor. **S**ed vide i po
 lissenus. s. est quinta litera & etiā sexta vt dixi. qz
 geminat̄ ibi s. vnde patet in hac quinta p̄te. gemi
 natio litere accipit̄ p duplici litera. **E**t sic ex hoc or
 dine liquet quādo l. m. n. r. a. vlt̄ alia quecūq; lit̄. ra
 in dictōe debeat geminari. & q̄ non. **V**t autē
 qd̄ querit̄ exemplo aīo lectoris occurrat. quotiens
 cunq; prima litera vel scda dictionis mutabitur.
 primā literam dictōis facias de lazuro vel rubrica.
Hunc aut̄ ordinē cū magno labore & ardenti stu
 dio adinueni. non tñ ego. sed gratia dei meū. **O**bsē
 cro ergo te lector. ne tantū laborē nostruz & ordi
 nē velut quid rude cōtemnas. **N**am vt dicit̄ beatus
 hieronimus i p̄logo libi regū. **I**n tabernaculo dei
 offert vnusquisq; qd̄ potest. **A**lij aurū & argentū
 & lapides p̄ciosos. alij bissū & purpurā. & cocciū
 offerunt & iacinctum. **N**obiscum bene agitur. si